

Vaste kaders, vrije dagen

De Regeling vaststelling schoolvakanties: evaluatie en verkenning van mogelijke alternatieven

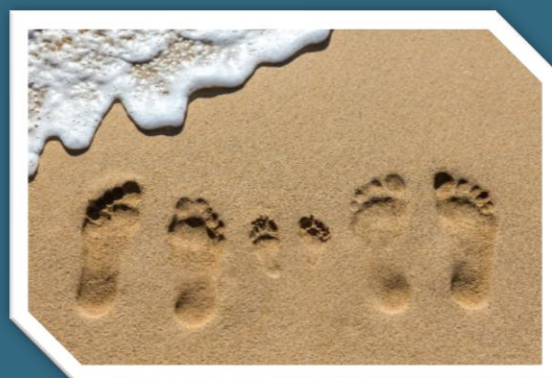
Auteurs:

Inge Razenberg (Sardes, st. CAOP)
Yasamin Modhej (Sardes, st. CAOP)
Julia Marthaler (St. CAOP)

Met medewerking van:

Lieke van Bernebeek
Djoerd de Graaf (SEO Economisch
onderzoek)

September 2025

Vaste kaders, vrije dagen

De Regeling vaststelling schoolvakanties: evaluatie en verkenning van
mogelijke alternatieven

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	5
2. Introductie	6
2.1 Aanleiding	6
2.2 Onderzoeksvragen	6
2.3 Onderzoeksaanpak	8
2.3.1 Onderzoeksmethoden	8
2.3.2 Betrokken doelgroepen	8
2.4 Leeswijzer	10
3. Scenario's vakantiespreiding	11
3.1 Uitkomsten literatuurstudie	11
3.1.1 De huidige regeling	11
3.1.2 Historie van de vakantieregeling	12
3.1.3 Ervaringen met de vakantieregeling uit eerder onderzoek	13
3.1.4 Ontwikkelingen in toerisme	19
3.2 De scenario's: uitkomsten gesprekken	23
3.2.1 De huidige regeling	23
3.2.2 Scenario 1: aanpassen/afschaffen regio-indeling	25
3.2.3 Scenario 2: aanpassingen tussentijdse vakanties	28
3.2.4 Scenario 3: flexibele vakantieweek	31
3.2.5 Scenario 4: geen voorgeschreven vakantieperiodes – school/ouders beslissen	35
3.2.6 Scenario 5: verschillen tussen sectoren	37
4. Gebruik ontheffingsmogelijkheden	39
4.1 Uitkomsten literatuurstudie	39
4.1.1 De ontheffingsmogelijkheden	39
4.1.2 Ervaringen met de ontheffingsmogelijkheden	40
4.2 Uitkomsten gesprekken en enquête	41
4.2.1 Werving en respons enquête	41
4.2.2 Gebruik van de ontheffingsmogelijkheden	42
4.2.3 Ontheffingen op de Waddeneilanden	43
5. Planning vakanties en toetsen	46
5.1 Uitkomsten literatuurstudie	46
5.1.1 Verhouding tussen vakanties en doorstroomtoets/eindexamens	46
5.1.2 De communicatie vanuit het CvTE	47
5.2 Uitkomsten gesprekken	49
5.2.1 Samenhang planning eindexamens en doorstroomtoets en de vakanties	49
5.2.2 Communicatie en informatievoorziening is tijdig en voldoende	50
6. Naamgeving meivakantie	51
6.1 Uitkomsten literatuurstudie	51
6.2 Uitkomsten gesprekken	52

7. Conclusies	53
7.1 Uitkomsten scenario's	54
7.1.1 De huidige regeling	54
7.1.2 Scenario 1: Aanpassen/afschaffen regio-indeling	54
7.1.3 Scenario 2: Aanpassingen tussentijdse vakanties	54
7.1.4 Scenario 3: Flexibele vakantieweek	55
7.1.5 Scenario 4: Geen voorgeschreven vakantieperiodes	56
7.1.6 Scenario 5: Verschillen tussen sectoren	56
7.2 Conclusies	57
7.2.1 De planning en spreiding van schoolvakanties	57
7.2.2 Het gebruik van ontheffingsmogelijkheden	59
7.2.3 De samenhang met de planning van het eindexamen en de doorstroomtoets	60
7.2.4 De naamgeving van meivakantie	61
Colofon	62

1. Managementsamenvatting

Schoolvakanties in het primair en voortgezet onderwijs (po en vo) worden door de minister van OCW in afstemming met belanghebbenden vastgesteld in de Regeling vaststelling schoolvakanties. Onderhavige evaluatie toont aan in hoeverre de Regeling nog tegemoetkomt aan de behoeften van de verschillende partijen en waar eventuele (nieuwe) knelpunten ontstaan. De evaluatie bestaat uit vier onderdelen. Hieronder geven we per onderdeel een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten. Hoofdstuk 7 bevat de uitgebreide conclusies.

1. De planning en spreiding van schoolvakanties. Voor dit onderdeel hebben we vijf scenario's opgesteld waarin alternatieven voor de huidige regeling worden geschetst.

Respondenten zien enkele knelpunten van de huidige regeling: deze sluit niet meer geheel aan bij de tijd. Tegelijkertijd willen respondenten de regeling niet ingrijpend veranderen, omdat ze het onderwijs niet willen opzadelen met grote veranderingen. Ook waarderen respondenten de duidelijkheid die de regeling biedt.

Belangrijkste knelpunt van de regeling speelt rondom de meivakantie, omdat de meivakantie één week centraal vastgesteld wordt en voor de andere week adviesdata gelden en scholen hierin niet allemaal dezelfde keuze maken. Grootste overeenstemming is er over de wens om ouders enkele flexibel op te nemen vakantiedagen te geven. De meest tegenovergestelde belangen zijn er rondom de regiospreiding: vanuit het onderwijs heeft dit geen toegevoegde waarde terwijl dit voor de toeristische sector erg belangrijk is.

2. Het gebruik van ontheffingsmogelijkheden.

De Regeling vaststelling schoolvakanties biedt scholen in bepaalde situaties de mogelijkheid om af te wijken van de vastgestelde regio-indeling. We hebben indicatie dat er weinig gebruik wordt gemaakt van de ontheffingsmogelijkheden. Voor de Waddeneilanden is er een ontheffingsmogelijkheid waarbij de zomervakantie een week korter is en scholen de herfstvakantie met één week mogen verlengen. Een deel van de scholen op de Waddeneilanden maakt gebruik van deze regeling. Beide ontheffingsregelingen zijn nog gewenst. Voor de Waddeneilanden is de vraag of de regeling nog voldoende aansluit, of dat deze aangepast dient te worden.

3. De samenhang met de planning van het eindexamen en de doorstroomtoets.

Men is tevreden over de informatievoorziening over de planning van de eindexamens en doorstroomtoets: de informatie is goed vindbaar en op tijd beschikbaar. Voor de eindexamens ligt het knelpunt rondom de meivakantie: de periode na de meivakantie is net genoeg om het hele eindexamenproces te doorlopen. Maar dan moet de meivakantie niet langer duren, wat soms wel de wens vanuit het basisonderwijs is. Als de examens direct na de meivakantie beginnen, is dat nadelig voor de leerlingen: zij hebben na de meivakantie nog enkele dagen nodig voor studie en voor examentraining. Voor de doorstroomtoets geldt dat respondenten (uit het hele land) vinden dat deze niet samen dient te vallen met carnaval.

4. De naamgeving van de meivakantie.

We hebben respondenten voorgelegd dat er soms gesproken wordt over een andere naam voor de meivakantie, omdat deze niet volledig in mei valt. Respondenten vinden dit niet verwarrend en vooral ook: onvoldoende belangrijk. Er is een duidelijke wens om prioriteiten te stellen en het onderwijs niet te belasten door tijd en energie te besteden aan dergelijke ondergeschikte onderwerpen.

2. Introductie

2.1 Aanleiding

Schoolvakanties in het primair en voortgezet onderwijs (po en vo) worden door de minister van OCW vastgesteld in de "Regeling vaststelling schoolvakanties".¹ In de Regeling worden, telkens voor een aantal jaren, data vastgelegd voor de kerstvakantie, zomervakantie en een week van de meivakantie. Daarnaast kunnen schoolorganisaties zelf aanvullende vakanties inplannen. OCW stelt daartoe adviesdata voor in het voorjaar, de herfst en aansluitend op de verplichte week meivakantie.² De zomervakantie wordt sinds 1986 verspreid over drie regio's: Noord, Midden en Zuid. Ook de adviesdata voor de herfst- en voorjaarsvakantie zijn gespreid.

De Regeling vaststelling schoolvakanties komt tot stand in overleg met onderwijspartijen (PO-Raad, VO-raad, het College voor Toetsen en Examens (CvTE)), Ouders & Onderwijs, de ministeries van BZK en EZK, de ANWB en brancheorganisaties voor toerisme. Het jaarritme en de regionale spreiding van de schoolvakanties heeft een grote impact op het onderwijs, de economie (waaronder de toerismebranche) en de (vrije)tijdsbesteding van gezinnen.²

Vanwege de omvang en diversiteit aan belangen die met de planning van schoolvakanties gemoeid zijn, is het belangrijk dat de minister van OCW hierin een weloverwogen keuze kan maken. OCW laat daarom de Regeling vaststelling schoolvakanties periodiek evalueren. Een evaluatie toont aan in hoeverre de Regeling nog tegemoetkomt aan de behoeften van de verschillende partijen en waar eventuele (nieuwe) knelpunten ontstaan, bijvoorbeeld door veranderingen in vakantiegedrag. Dit rapport betreft zo'n evaluatie, met betrekking tot de volgende onderdelen:

- A. De planning en spreiding van schoolvakanties;
- B. Het gebruik van ontheffingsmogelijkheden;
- C. De samenhang met de planning van het eindexamen en de doorstroomtoets;
- D. De naamgeving van meivakantie.

Om goed zicht te krijgen op hoe belanghebbenden denken over de planning en spreiding van schoolvakanties, hebben we verschillende scenario's ontwikkeld die op de diverse aspecten van de regeling ingaan, en hier alternatieven voor voorstellen.

2.2 Onderzoeksvragen

Per te onderzoeken onderdeel hebben we onderzoeksvragen opgesteld:

A. Onderzoeksvragen die te maken hebben met de op te stellen scenario's voor vakantiespreiding

Kerstvakantie

1. In hoeverre sluit de huidige planning van de kerstvakantie aan bij de behoefte van scholen en gezinnen?

¹ <https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/stcrt-2024-19237.html#d17e796>

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/overzicht-schoolvakanties-per-schooljaar/overzicht-schoolvakanties-2024-2025>

2. Welke alternatieven zouden overwogen kunnen worden?
3. Welke voor- en nadelen hebben alternatieven, volgens verschillende typen belanghebbenden?

Voorjaarsvakantie en meivakantie

4. In hoeverre zijn de huidige adviesdata voor de voorjaarsvakantie en meivakantie passend, volgens verschillende typen belanghebbenden?
5. Wat zijn de voor- en nadelen van verschillende planningsopties, volgens verschillende typen belanghebbenden?

Flexibele vakantieweek/flexibele vakantiedagen

6. In hoeverre is een flexibele vakantieweek haalbaar en wenselijk, voor verschillende typen belanghebbenden?
8. Wat zouden de gevolgen van een flexibele vakantieweek zijn voor verschillende typen belanghebbenden? Wat zijn de gevolgen als deze in plaats van de tweede week meivakantie komt?
9. *Welke andere mogelijkheden naast de verkorte meivakantie zijn er om de flexibele vakantieweek mogelijk te maken? Wat is daarvan de haalbaarheid en wenselijkheid, en wat zijn de gevolgen voor verschillende typen belanghebbenden?*

Regio-indeling

9. Is het afschaffen van de huidige regio-indeling voor schoolvakanties mogelijk en wenselijk, voor verschillende typen belanghebbenden?
11. Wat zijn de voor- en nadelen van een uniforme vakantieplanning voor het hele land voor verschillende typen belanghebbenden?
12. Wat zijn alternatieven voor de huidige regio-indeling en welke voor- en nadelen hebben deze, voor verschillende typen belanghebbenden?
13. Zijn de huidige grenzen tussen de regio's adequaat volgens verschillende typen belanghebbenden?

Samenhang tussen de vakanties (jaarritme)

14. Zijn er onderwijskundige, economische, sociaal-culturele of andere redenen om het jaarritme (afwisseling vakantie en school, en enkele andere randvoorwaarden) te heroverwegen?
15. Op welke manieren kan het jaarritme heroverwogen worden (zoals andere data of het 'versoepelen' van de voorschriften)? Welke voor- en nadelen heeft dit voor welke typen belanghebbenden?

B. Onderzoeksvragen die te maken hebben met de mogelijkheid van ontheffing

1. In hoeverre wordt er gebruik gemaakt van de mogelijkheid van ontheffing?
2. In hoeverre wordt er gebruik gemaakt van de mogelijkheid van ontheffing van vakanties voor scholen op de Waddeneilanden?
3. *Waarom wordt er wel/geen gebruik gemaakt van bovenstaande mogelijkheden tot ontheffing?*

C. Onderzoeksvragen die te maken hebben met de samenhang tussen de planning van de eindexamens en de doorstroomtoets en die van de vakanties

1. Hoe verhouden de planning van de eindexamens en de doorstroomtoets zich tot de planning van vakanties?
2. Is de communicatie van het College voor Toetsen en Examens naar scholen (po en vo) hierover voldoende helder?
3. Helpt de communicatie van het College voor Toetsen en Examens scholen bij het bepalen van hun jaarkalender? *Op welke manier? Wat hebben scholen eventueel (meer) nodig voor het bepalen van hun jaarplanning, afgestemd op eindexamens/doorstroomtoets?*

D. Onderzoeksvragen die te maken hebben met de naamgeving van de meivakantie

1. Zou een naamswijziging duidelijker en beter passend zijn bij de werkelijke vakantieperiode van de meivakantie?
2. Welke naam zou het beste passen? *Welke namen worden als opties genoemd? Welke inspiratie kunnen we hierbij opdoen vanuit historisch en internationaal perspectief?*

2.3 Onderzoeksaanpak

2.3.1 Onderzoeksmethoden

We startten het onderzoek met een *bureaustudie*, waarbij we voor elke set onderzoeksvragen (A t/m D) een analyse van relevante, bestaande bronnen uitvoerden. Vervolgens voerden we een oriënterend gesprek met OCW waarin we bespraken welke *scenario's voor een alternatieve vakantiespreiding* (denk bv. aan een andere regio-indeling of andere adviesdata voor de vakanties) we willen voorleggen aan de belanghebbenden³. De scenario's legden we in *individuele interviews en groepsinterviews* voor aan belanghebbenden. Daarnaast stelden we in de gesprekken, wanneer van toepassing, ook vragen die betrekking hebben op de overige onderzoeksvragen C t/m D. Ook hebben we een *beknopte enquête* uitgezet onder scholen die liggen op de overgang tussen vakantieregio's (in het vervolg: grensregio's) liggen om daarmee zicht te krijgen op gebruik van ontheffingsmogelijkheden (onderzoeksvraag B).

Daarnaast hebben we via de VO-raad de mogelijkheid aangeboden gekregen⁴ om onze resultaten te *valideren*: de VO-raad heeft onze eerste onderzoeksresultaten voorgelegd aan zowel de Ledenadviesraad als de Adviesraad Schoolleiders. Ook heeft de VO-raad zelf een *enquête* over de Regeling uitgezet onder haar leden, en die informatie met ons gedeeld.

2.3.2 Betrokken doelgroepen

We hebben verschillende groepen belanghebbenden meegenomen in het onderzoek, waaronder de partijen die ook betrokken waren bij de vaststelling van de huidige Regeling Vaststelling Schoolvakanties 2025-2030 (PO-Raad, VO-raad, CvTE, Ouders & Onderwijs, de ANWB en brancheorganisaties voor toerisme). De doelgroepen die we wilden betrekken, hebben we bijna allemaal⁵ bereikt. Wanneer een doelgroep niet bij het groepsgebesprek kon zijn hebben we een individueel gesprek gepland, en daarnaast kozen enkele organisaties ervoor schriftelijk te reageren.

Om scholen te bereiken voor deelname aan de focusgroepen hebben we een diversiteit aan wervingsmethoden moeten inzetten. We danken de VO-raad, de PO-Raad, de Sectorraad GO en de AVS voor hun hulp hierbij. De enquête over ontheffingsmogelijkheden hebben we uitgezet onder een paar honderd scholen (po, vo en gespecialiseerd onderwijs) en besturen in grensregio's (zie hoofdstuk 4.2.1. voor meer informatie over werving en respons voor dit onderdeel).

In tabel 1 staat een overzicht van alle respondentengroepen die deelgenomen hebben aan het onderzoek.

³ Opdrachtgever wenste daarbij geen scenario gericht op een kortere zomervakantie op te nemen.

⁴ Dit was oorspronkelijk niet gepland.

⁵ Met AOB en Bouwend Nederland hebben we ook contact gehad. Ze konden helaas niet bij de focusgroepen zijn en hebben niet schriftelijk gereageerd.

Tabel 1: In het onderzoek betrokken respondenten

Belangengroep	Betrokken respondentengroep
Landelijke onderwijspartijen	• CNV Onderwijs PO • CNV Onderwijs VO • FvOv Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv) - Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) • PO-Raad* • VO-raad • Sectorraad GO • Ingrado, vereniging voor leerplicht en Doorstroompunt (RMC)* • Leerplichtambtenaar Waddeneilanden • Inspectie van het Onderwijs • College voor Toetsen en Examen
Scholen	• Groepsinterview met 4 respondenten van scholen op de Waddeneilanden • 2 groepsinterviews met 9 po-scholen • 2 groepsinterviews met 9 vo-scholen • 2 groepsgesprekken met in totaal 6 deelnemers over de vakantieregeling op de Denk-mee-met-OCW-dag van 18 juni • 1 interview met voorzitter van een regionale werkgroep vakantie-indeling waarin afgestemd wordt over data voor de vakanties (waar adviesdata voor gelden) • Enquête over ontheffingen, gestuurd aan 620 scholen en ingevuld door 37 scholen/schoolbesturen gelegen in grensregio's • 1 samenwerkingsverband* • Enquête vanuit VO-raad over de vakantieregeling • Groepsgesprek vanuit VO-raad met de Ledenadviesraad • Groepsgesprek vanuit VO-raad met de Adviesraad Schoolleiders
Ouderorganisaties	• Ouderadviesraad van Ouders & Onderwijs**
Vervoers-/consumentenorganisaties	• ANWB • Schiphol*
Toeristische sector	• Algemeen Nederlands Verbond voor Reisondernemingen (ANVR) • Club van elf • Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) • HISWA-RECRO de Vereniging van Recreatieondernemers Nederland • Koninklijke Horeca Nederland
Overig bedrijfsleven	• Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties • Brancheorganisatie Kinderopvang • Brancheorganisatie Maatschappelijke Kinderopvang • (MKB Nederland en VNO-NCW***)

*De respondentengroepen waar een * bij staat, hebben schriftelijk een reactie gegeven. De overige respondenten hebben we gesproken. De respondenten die per e-mail een reactie gaven hebben meestal niet op alle scenario's gereageerd. De PO-Raad heeft een korte schriftelijke reactie gegeven waarin zij aangeven dat zij onvoldoende zicht hebben op het thema om reactie te kunnen geven op de scenario's, en doorverwijzen naar de scholen zelf (die ook betrokken zijn in het onderzoek). In algemene zin geeft de PO-Raad de volgende lijn mee: vanuit de sector is behoefte is aan meer flexibiliteit op het vlak van vakanties, zeker met het oog op kansengelijkheid (o.a. 'summer loss'). Dit standpunt hebben we in de verschillende scenario's meegenomen.

** We hebben het gesprek gevoerd met Ouders & Onderwijs en onze respondent vanuit Ouders & Onderwijs heeft de scenario's via de Ouderadviesraad van Ouders & Onderwijs voorgelegd aan andere ouderorganisaties (namelijk: Voor Werkende Ouders, de Reformatorische Oudervereniging, Oudervereniging Balans, Ouders010, OCO Amsterdam, het Netwerk Ouderinitiatieven en de Vereniging Openbaar Onderwijs) en de resultaten naar ons teruggekoppeld.

**** MKB Nederland en VNO-NCW hebben schriftelijk laten weten dat er binnen de organisaties geen eenduidig standpunt is over de huidige regeling en de voorgelegd scenario's en dat zij daarom afzien van deelname aan het onderzoek.*

2.4 Leeswijzer

Elk hoofdstuk gaat in op een van de vier onderzoeksvragen A t/m D. Hoofdstuk 3 beantwoordt onderzoeksvragen A over de scenario's, hoofdstuk 4 behandelt onderzoeksvragen B over de ontheffingsmogelijkheden, hoofdstuk 5 behandelt de onderzoeksvragen C die te maken hebben met de (communicatie over) samenhang tussen de planning van de eindexamens en de doorstroomtoets en die van de vakanties en hoofdstuk 6 behandelt de onderzoeksvragen m.b.t. de meivakantie. Elk hoofdstuk bevat een verslag van de literatuurstudie en een analyse van de visie van de respondenten. In hoofdstuk 7 presenteren we onze conclusies. We doen geen aanbeveling welk scenario ingevoerd dient te worden. De belangen van verschillende partijen, zoals het onderwijs, de toerismesector en ouders kunnen immers tegengesteld zijn. Zelfs binnen sectoren kunnen tegengestelde belangen spelen. Het is aan de minister van OCW om de belangen van verschillende partijen in onderlinge verhouding tegen elkaar af te wegen.

3. Scenario's vakantiespreiding

3.1 Uitkomsten literatuurstudie

3.1.1 De huidige regeling

Het Ministerie van OCW bepaalt de schoolvakantiedata voor het basis- en voortgezet onderwijs in Nederland⁶. Dit gebeurt middels de **Regeling vaststelling schoolvakanties**⁷. Deze regeling beschrijft de regels voor de vaststelling van de kerstvakanties, de meivakanties, en de spreiding en vaststelling van de zomervakanties. De regeling is niet statisch; ze wordt periodiek geëvalueerd om te zorgen dat ze actueel en relevant blijft in een veranderende maatschappij, en dat een weloverwogen keuze gemaakt wordt die rekening houdt met de omvang en diversiteit aan belangen die gemoeid zijn met de planning van schoolvakanties.

Binnen de huidige regeling onderscheiden we drie typen schoolvakanties, elk met hun eigen mate van verplichting en flexibiliteit⁷:

Verplichte vakanties: Het ministerie van OCW stelt jaarlijks de data vast voor de kerstvakantie (2 weken), de zomervakantie (6 weken) en de meivakantie (1 week). Deze data zijn bindend voor alle scholen⁸ in het basis- en voortgezet onderwijs.

Adviesdata: Voor de herfst- en voorjaarsvakantie hanteert de overheid adviesdata. Scholen mogen hiervan afwijken. Echter, een dergelijke afwijking is gebonden aan de instemming van de medezeggenschapsraad (mr), wat betekent dat de schoolleiding in overleg moet treden met vertegenwoordigers van ouders, personeel en leerlingen (in het vo). Om scholen meer houvast te geven, is er ook een adviesdatum voor een eventuele tweede week meivakantie, om zo ouders met kinderen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs niet onverwacht te confronteren met een periode van drie weken waarin een of meerdere kinderen vakantie hebben.

Extra Vrije Dagen: Naast de vastgestelde en geadviseerde vakanties is er ruimte voor scholen om extra vrije dagen in te plannen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het verlengen van de meivakantie met een week (zoals eerder genoemd), het vrijgeven van de vrijdag na Hemelvaartsdag, of andere dagen die de school om specifieke redenen vrij wil geven. In het po zit hier de volgende beperking op: er mag maximaal zeven weken per jaar sprake zijn van een vierdaagse schoolweek. In het VO kunnen scholen in overleg met de medezeggenschapsraad per schooljaar 12 roostervrije dagen inplannen, waarvan max. 6 direct rondom de

⁶ Voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en het hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten). gelden geen verplichte vakantiedata, noch worden er adviesdata verstrekt. Deze instellingen hebben de vrijheid om hun eigen vakantieperiodes te bepalen, afgestemd op hun eigen specifieke behoeften en roosters. Dit komt voort uit het feit dat het mbo en hoger onderwijs vaak een meer flexibele onderwijsvorm hebben en rekening moeten houden met specifieke eisen van hun opleidingen en studentenpopulatie.

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/vaststellen-data-schoolvakanties>

⁸ Basisscholen, speciale basisscholen, scholen voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs, en scholen voor voortgezet onderwijs conform de Wet voortgezet onderwijs 2020, met uitzondering van scholen in verticale scholengemeenschappen volgens artikel 2.6.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

centraal vastgestelde zomervakantie⁹. De concrete invulling van deze extra vrije dagen, en dus de exacte data waarop leerlingen vrij zijn, wordt vermeld in de schoolgids.

Regiospreiding: De planning van schoolvakanties wordt geleid door het principe van regionale indelingen in spreiding van vakantie. Voor de spreiding van de schoolvakanties wordt Nederland geografisch ingedeeld in de regio's Noord, Midden en Zuid. De centraal vastgestelde data voor de zomervakantie zijn gespreid over de drie regio's. Ook bij de adviesdata voor de voorjaarsvakantie en herfstvakantie is er sprake van spreiding, dan over 2 regio's.¹⁰

Ontheffingen: De Regeling vaststelling schoolvakanties biedt scholen in bepaalde situaties de mogelijkheid om af te wijken van de vastgestelde regio-indeling of de planning van de zomervakantie.¹¹ We beschrijven de mogelijkheden voor ontheffingen in hoofdstuk 4.

Het planningsproces: Een multi-stakeholder benadering

De totstandkoming van de Regeling vaststelling schoolvakanties is een complex proces dat verder gaat dan enkel het vaststellen van data. Het betreft een zorgvuldige afweging van diverse belangen en behoeften, waarbij overleg plaatsvindt met een breed scala aan partijen¹². Deze stakeholders zijn:

- **Onderwijspartijen:** Vertegenwoordigers van het primair onderwijs (PO-Raad) en het voortgezet onderwijs (VO-raad) zijn nauw betrokken bij het planningsproces. Daarnaast levert het College voor Toetsen en Examens (CvTE) input, met name met betrekking tot de planning rondom toetsen en examens.
- **Ouderorganisaties:** Ouders & Onderwijs, de belangenorganisatie voor ouders, vertegenwoordigt de stem van ouders in het planningsproces.
- **Overheidsinstanties:** De ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Economische Zaken en Klimaat (EZK) leveren input vanuit hun respectievelijke beleidsgebieden.
- **Toeristische organisaties:** De ANWB, als vertegenwoordiger van automobilisten en vakantiegangers, en brancheorganisaties die de toeristische sector vertegenwoordigen, worden geraadpleegd vanwege de impact van schoolvakanties op verkeersstromen en de economie.

Cruciale randvoorwaarden: toetsen en examens

Bij het plannen van de vakanties wordt expliciet rekening gehouden met de data van belangrijke toetsen en examens. Zo wordt de doorstroomtoets in het basisonderwijs (afgenomen tussen 29 januari en 18 februari) en de periode die scholen nodig hebben voor de eindexamens in het voortgezet onderwijs (10 weken, startend in week 19) meegenomen in de besluitvorming. Het doel is te voorkomen dat vakanties de voorbereiding op en de afname van toetsen en examens verstoren.¹²

3.1.2 Historie van de vakantieregeling

Historische context en veranderingen in de regeling

De spreiding van de zomervakantie over de drie regio's (Noord, Midden en Zuid), is een concept dat sinds

⁹ https://wetten.overheid.nl/BWBR0045787/2024-08-01/0#Hoofdstuk2_Paragraaf8_Artikel2.42

¹⁰ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-25317.html>; https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/regios-schoolvakantie?utm_source=chatgpt.com

¹¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-25317.html>

¹² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/vaststellen-data-schoolvakanties>

1986 in de praktijk wordt gebracht. De voornaamste reden voor deze spreiding was de toenemende populariteit van zomervakanties onder gezinnen, wat resulteerde in een aanzienlijke belasting van de toeristische sector en verhoogde verkeersdruk. Door te spreiden, beoogde OCW de verkeersdruk te verminderen en de capaciteit van recreatievoorzieningen en luchthavens beter te benutten. Daarnaast gaven steeds meer gezinnen de voorkeur aan vakanties buiten het traditionele hoogseizoen. Om deze redenen is besloten om niet alleen de zomervakantie, maar ook de adviesdata voor de herfst- en voorjaarsvakantie te spreiden.¹³

Significante veranderingen werden geïntroduceerd in de regeling van 2013-2016: waar de overheid voor 2013 alleen de zomervakantie centraal vaststelde, werden vanaf toen ook data vastgesteld voor de kerst- en meivakantie. De enige schoolvakanties waarvan scholen mochten afwijken, waren de herfstvakantie en de voorjaarsvakantie. Verder werd de zomervakantie in het voortgezet onderwijs verkort tot zes weken (was zeven weken), gelijk aan het primair onderwijs. Dit zorgde voor meer uniformiteit en vergemakkelijkte de planning voor gezinnen met kinderen in beide onderwijssectoren (po en vo). Tegelijkertijd werd de totale spreiding teruggebracht naar acht weken, wat leidde tot een langere periode waarin alle kinderen tegelijk vakantie hadden (van 3 naar 4 weken).¹⁴

Een andere belangrijke verandering die geïntroduceerd werd in de regeling van 2013-2016 was dat de 'sprong' tussen de zomervakantiestart in de verschillende regio's werd teruggebracht van twee weken naar één week. Dit resulteerde in een meer geleidelijke overgang en minder abrupte veranderingen in vakantieperiodes tussen de regio's. Primair beoogde deze verandering een betere verkeers- en vakantiespreiding, waardoor files en piekdruk op populaire vakantiebestemmingen werden verminderd. Daarnaast had het een positief economisch effect: een meer gelijkmatige spreiding van vakanties zorgde voor een stabielere bezetting in de toeristische sector. Voor families met kinderen in verschillende regio's werd het bovendien eenvoudiger om gezamenlijke vakanties te plannen, wat de sociale cohesie bevorderde.

Deze veranderingen zijn nog steeds geldig.¹⁵

3.1.3 Ervaringen met de vakantieregeling uit eerder onderzoek

Er zijn in 2008 en in 2015 eerdere onderzoeken gedaan naar (aspecten van) de regeling vaststelling schoolvakanties. In deze paragraaf lichten we de belangrijkste resultaten uit deze onderzoeken uit, en geven we daarmee inzicht in de mogelijke aandachtspunten die er zijn m.b.t. de huidige regeling. We bespreken achtereenvolgens de tevredenheid met de huidige regeling, de vakantiespreiding (over 3 regio's), de meivakantie en flexibiliteit in de regeling.

Tevredenheid met de regeling

In 2008 en in 2015 is evaluatieonderzoek gedaan naar de regeling vaststelling schoolvakanties. Uit deze periodieke evaluaties kwam dat over het algemeen men niet ontevreden is over de huidige regeling. Zo kwam uit het onderzoek uit 2015 dat de stakeholders tevreden zijn over de meeste aspecten van de huidige regeling, of in ieder geval geen zwaarwegende bezwaren te zien¹³. Naast de periodieke evaluaties zijn er ook andere onderzoeken uitgevoerd naar de regeling rond de vaststelling van schoolvakanties en de perspectieven van verschillende belanghebbenden. Zo publiceerde Ouders & Onderwijs in 2022 de

¹³ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.;

Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

¹⁴ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0032704/2013-08-01/>

¹⁵ [https://wetten.overheid.nl/BWBR0037100/2016-08-01](https://wetten.overheid.nl/BWBR0037100/2016-08-01;); [https://wetten.overheid.nl/BWBR0040691/2019-08-01](https://wetten.overheid.nl/BWBR0040691/2019-08-01;);

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0045146/2022-08-01>

resultaten van een onderzoek onder ruim 12.000 ouders, uitgevoerd op initiatief van het ministerie van OCW. Hieruit bleek dat er weinig draagvlak is voor het verschuiven van schoolvakanties. Aanleiding voor het onderzoek was de verwachting dat coronabesmettingen in de wintermaanden weer zouden toenemen, net zoals tijdens de schoolsluitingen in de coronaperiode. Het OCW wilde daarom onderzoeken of ouders voorstander zouden zijn van een langere kerstvakantie en een kortere zomervakantie om zo de lesuitval te minimaliseren. Het onderzoek richtte zich specifiek op twee schoolvakanties: de kerstvakantie, die in het voorstel verlengd zou worden van twee naar drie weken, en de zomervakantie, die verkort zou worden van zes naar vijf weken. Andere vakanties, zoals de voorjaars- of herfstvakantie, werden in dit onderzoek niet meegenomen als onderwerp van mogelijke aanpassing. Uit de resultaten blijkt dat 74% van de ouders geen voorstander is van het verkorten van de zomervakantie en het verlengen van de kerstvakantie. Deze conclusie wordt ondersteund door een soortgelijk onderzoek onder leraren van de Algemene Onderwijsbond (AOB), waar eveneens driekwart van de 22.000 respondenten dit geen goed idee vond.¹⁶

Enkele aandachtspunten van de regeling die genoemd zijn, zijn de volgende:

Carnaval. Bij de adviesdata voor de voorjaarsvakantie moeten verschillende (regionale) belangen tegen elkaar worden afgewogen. In de regio Zuid hebben scholen een sterke voorkeur om de voorjaarsvakantie samen te laten vallen met Carnaval.¹⁷ Carnaval kan echter al op 1 februari vallen, zeer snel na de kerstvakantie, of juist ver na de kerstvakantie tot uiterlijk 9 maart. Aangezien het onderwijsveld een voorkeur heeft om het onderwijs na circa acht weken met een vakantie te onderbreken, kan de voorjaarsvakantie dit ritme onderbreken wanneer rekening wordt gehouden met carnaval.¹⁸ Er bestaat hier een risico dat veel scholen binnen of juist buiten de regio Zuid afwijken van de adviesdata.

Adviesdata. Ook voor andere vakanties waarvoor alleen adviesdata gegeven worden, geldt dat scholen hierin verschillende keuzes (kunnen) maken. Hierdoor kan het voorkomen dat kinderen binnen een gezin op verschillende scholen op verschillende momenten vakantie hebben. Ouders moeten daardoor gedurende een langere periode voor opvang of dagbesteding zorgen en het wordt lastiger om buiten de zomerperiode met het hele gezin op vakantie te gaan.²⁴ Het kan daarbij helpen wanneer scholen binnen een gemeente of regio hun vakantieplanning onderling met elkaar afstemmen.¹⁹

Vakantiespreiding

In het Nederlandse onderwijs zijn de scholen voor de spreiding van de schoolvakanties geografisch ingedeeld in de regio's Noord, Midden en Zuid. Deze indeling is primair geografisch, en er zijn situaties waarin scholen op de "grensgebieden" vallen – dat wil zeggen, in gebieden waar de regio's samenkomen. Grensgebieden zijn de grenzen tussen de drie vakantie regio's. Scholen die dicht bij zo'n grens liggen, kunnen te maken hebben met een leerlingenpopulatie die afkomstig is uit verschillende regio's. Een voorbeeld hiervan is de provincie Gelderland, waar gemeenten als Hattem tot regio Noord behoren, terwijl Doetinchem en Apeldoorn tot regio Midden behoren en Duiven en Overbetuwe tot regio Zuid. Het komt dus voor dat gemeenten die geografisch dicht bij elkaar liggen, toch in een andere vakantie regio vallen, bijvoorbeeld omdat dat beter past bij de reisafstanden, nabijheid en/of bereikbaarheid tot de scholen.

¹⁶ <https://oudersenonderwijs.nl/nieuws/huidige-status-onderzoek-aanpassingen-schoolvakanties/>; Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.; Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

¹⁷ <https://nos.nl/regio/brabant/artikel/549331-carnaval-valt-in-2025-buiten-de-schoolvakantie-bepaalt-den-haag>

¹⁸ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.

¹⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/vaststellen-data-schoolvakanties>

Hoewel de regio-indeling in principe vastligt, is er een bepaalde mate van flexibiliteit ingebouwd. Scholen kunnen bijvoorbeeld een aanvraag indienen om bij een andere regio te horen. In hoofdstuk 4 beschrijven we de mogelijkheden die scholen in grensregio's hebben om qua vakanties bij een andere, meer passende regio aan te sluiten. Hoewel deze flexibiliteit bedoeld is als oplossing, kan het de problemen met de regio-indeling niet altijd volledig wegnemen. Er zijn namelijk twee belangrijke knelpunten die voortkomen uit de regionale spreiding van schoolvakanties.²⁰ Ten eerste kunnen kinderen binnen een gezin verschillende scholen bezoeken die binnen verschillende vakantieregio's vallen, bijvoorbeeld wanneer een kind in het primair onderwijs zit en een ander in het voortgezet onderwijs, of wanneer scholen in grensgebieden liggen. Dit zorgt ervoor dat kinderen in verschillende weken vakantie hebben, wat de organisatie van gezamenlijke vakanties en opvang bemoeilijkt. Ten tweede kan het voorkomen dat ouders zelf, bijvoorbeeld als onderwijsprofessionals, in verschillende regio's werken. Hierdoor hebben gezinsleden ook uiteenlopende vakantieperiodes, wat de planning van gezinsactiviteiten verder bemoeilijkt. Met name buiten de zomervakantie zorgen deze regionale verschillen voor langere periodes waarin opvang geregeld moet worden. Het afstemmen van vakantieperiodes tussen scholen binnen een regio kan helpen om deze knelpunten te verminderen.²¹

Als we breder kijken dan naar de situatie rondom grensregio's, dan blijkt uit eerder onderzoek²² dat het onderwijsveld in 2015 grotendeels tevreden was met de spreiding van de zomervakantie. Een kanttekening hierbij is dat schooljaren dankzij de spreiding verschillende lengten hebben, maar dit is door scholen goed op te vangen doordat het wettelijk is toegestaan om onderwijstijd ongelijk te verdelen over schooljaren.²³ Voor ouders is de spreiding van de zomervakantie gunstig. Er gaan minder mensen tegelijkertijd op vakantie, waardoor verkeerdruktes en prijzen minder hoog oplopen.²⁴ Een deel van de toerisme- en transportsectoren heeft bovendien belang bij spreiding, zodat het hoogseizoen voor hen langer duurt. Tegelijkertijd was een deel van het verblijfstoerisme ten tijde van het onderzoek in 2015 niet de gehele zomerperiode volgeboekt, waardoor spreiding voor hen juist hogere kosten met zich meebrengt. Tot slot bestaat bij gespreide vakanties eerder een risico dat conflicten ontstaan met de planning van verkiezingen, die niet in de schoolvakanties mogen vallen.²⁵

Vakantiespreiding in Europa

Binnen Europa bestaat er diversiteit in de wijze waarop schoolvakanties worden vastgesteld en gespreid.

Sommige landen, waaronder België, Kroatië en Griekenland, hanteren een centrale vaststelling van schoolvakanties zonder vakantiespreiding. Andere landen, zoals Nederland, Frankrijk en Zweden, kennen eveneens een centrale vaststelling, maar passen wel een landelijke vakantiespreiding toe. Tot slot zijn er landen, waaronder Duitsland²⁶, Italië en Zwitserland, waar de vakantiespreiding wordt geregeld vanuit de regio's of deelstaten.²⁷

²⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0045146/2022-08-01>

²¹ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.; Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

²² Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

²³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooltijden-en-onderwijstijd/overzicht-aantal-uren-onderwijstijd>

²⁴ Zie voetnoot 27

²⁵ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.

²⁶ In Duitsland is deze zomer ophef ontstaan over de regiospreiding: <https://nos.nl/artikel/2575231>

²⁷ Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

Meivakantie

De meivakantie is met een duur van één week voor alle regio's gelijk vastgesteld, voor de tweede week van de meivakantie gelden adviesdata (geen regionale spreiding). Regelmatig wordt de vraag gesteld of het haalbaar en wenselijk is als de minister van OCW een tweede week meivakantie verplicht stelt.²⁸

Onderzoek uit 2016²⁹ naar een centraal vastgestelde tweeweekse meivakantie toonde aan dat 39% van de gezinnen met kinderen in zowel primair als voortgezet onderwijs problemen ervaart door niet-overeenkomende meivakanties, en dat twee derde van deze ouders een centraal vastgestelde tweeweekse vakantie als wenselijk ziet.³⁰ De centrale vaststelling van de eerste week van de meivakantie wordt door schoolleiders overwegend positief ontvangen, vooral vanwege de duidelijkheid die het biedt bij het plannen van het schooljaar en de afstemming tussen scholen onderling. Want omdat de tweede week van de meivakantie niet centraal is vastgesteld, maken scholen hier verschillende keuzes, wat kan leiden tot planningsproblemen voor ouders en voor scholen. Dit speelt vooral bij het voortgezet onderwijs, dat rekening moet houden met het vaste tijdstip van het Centraal Eindexamen. Vo-scholen willen voorkomen dat leerlingen direct na de meivakantie aan de examens beginnen en plannen daarom roostervrije dagen vóór de centrale meivakantieweek. Basisscholen daarentegen leggen hun roostervrije dagen juist ná de meivakantie. Hierdoor kunnen gezinnen met kinderen in zowel het primair als voortgezet onderwijs tot drie weken vakantie hebben, terwijl er slechts één gezamenlijke week is waarin ze echt vrij zijn.²²

Uit eerdere onderzoeken bleken er voor ouders nog meer voordelen te zijn van een tweede centraal vastgestelde week. Zo valt de meivakantie in een periode van veel nationale vrije dagen. Voor ouders is het gunstig als de meivakantie zo veel mogelijk met deze dagen overlapt. Ouders hoeven dan minder vrije dagen op te nemen. Wanneer een tweede meivakantieweek centraal vastgesteld wordt, zouden meer nationale vrije dagen in de vakantie kunnen vallen. Bovendien hebben gezinnen dan meer gelegenheid om in de meivakantie op vakantie te gaan. Omdat de meeste andere landen dan geen vakantie hebben, liggen de prijzen voor vakanties in het buitenland in deze periode lager dan in de zomer.²⁷

Hoewel dit pleit voor een centrale tweede week, laat de impact assessment²⁹ ook nadelen zien van het centraal vaststellen van twee weken meivakantie. Een uniforme vakantie van twee weken kan namelijk negatieve gevolgen hebben voor de organisatie van eindexamens in het voortgezet onderwijs. De reden is dat bij een vaste, lange meivakantie de tijd tussen de vakantie en het begin van de centrale examens te kort wordt, waardoor scholen minder voorbereidingstijd hebben en leerlingen na een relatief lange onderbreking direct aan hun examens moeten beginnen. Ook wordt de tijd voor de correctie van examens en voor de afname van herkansingen krappert, wat extra druk legt op docenten en de logistiek van het examenproces.³⁰ Om deze redenen concluderen de onderzoekers dat het belang van de kwaliteit en zorgvuldige organisatie van het onderwijs – waaronder de voorbereiding en afname van examens – zwaarder weegt dan het belang van ouders bij een landelijke, gelijke vakantieplanning. Een langere meivakantie voor alle scholen zou kunnen leiden tot onderwijs dat onder grotere tijdsdruk staat, en daarmee mogelijk een negatieve impact hebben op de prestaties van leerlingen en de werkdruk van leraren. Als alternatief stellen de onderzoekers voor dat scholen binnen regio's zelf afspraken maken over

²⁸ <https://www.nu.nl/economie/6259925/meivakantie-groeit-uit-haar-jasie-twee-weken-zou-de-norm-moeten-zijn.html?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

²⁹ Dit betrof een impact assessment waarin op hoofdlijnen geanalyseerd wordt wat de consequenties zijn het invoeren van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Bron: Berkhout, B., & Kruis, G. (2016). *Impact assessment: Twee vaste weken meivakantie voor alle scholieren* (Eindrapport). Regioplan, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

³⁰ Berkhout, B., & Kruis, G. (2016). *Impact assessment: Twee vaste weken meivakantie voor alle scholieren* (Eindrapport). Regioplan, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

een tweede meivakantieweek, zodat beter rekening gehouden kan worden met lokale omstandigheden. De overheid zou in dat proces een stimulerende of faciliterende rol kunnen spelen.³⁰

Naast deze onderwijskundige overwegingen spelen ook bredere maatschappelijke effecten een rol. Zo laat onderzoek³¹ zien dat de binnenlandse toerismebranche er nadeel van ondervindt als meer mensen in de meivakantie naar het buitenland gaan. Ook wordt het lastiger om collectief Koningsdag en Bevrijdingsdag te vieren wanneer veel gezinnen – door de mogelijkheden die een langere meivakantie biedt – in het buitenland verblijven. Bovendien ontstaat in verschillende sectoren productiviteitsverlies wanneer veel werknemers tegelijkertijd op vakantie gaan. De bouwsector vreest bijvoorbeeld een "tweede bouwvak" als veel mensen in het voorjaar op vakantie gaan, wanneer de bouw juist traditioneel een drukke periode doormaakt.

Over het algemeen zien we dat de meivakantie aan populariteit wint. Zo toont ANWB-onderzoek³² uit maart 2025 aan dat de meivakantie aan populariteit wint onder Nederlanders. Extreme temperaturen, hoge prijzen in het hoogseizoen en toenemende drukte zorgen ervoor dat steeds meer mensen kiezen voor een vakantie in april of mei. Zo'n 58% van de Nederlanders gaat in de meivakantie op reis. Een deel van de vakantiegangers vindt de meivakantie belangrijker dan de zomervakantie (28%) en is bereid er meer geld aan uit te geven (40%). De meeste vakanties duren vijf tot zeven dagen (een derde van de respondenten), gevolgd door vakanties van acht tot veertien dagen. Daarnaast kiest 23% voor een korte vakantie van één tot vier dagen.

Flexibiliteit in de vakanties

Uit eerder onderzoek³³ blijkt dat ouders en de toerismebranche voorstander zouden zijn van een aantal flexibele vakantiedagen die ouders op kunnen nemen wanneer dat hen uitkomt. Ze zouden dan bijvoorbeeld een dag eerder op vakantie kunnen gaan of later terug kunnen komen, om zo verkeersdrukke te vermijden. Ook zouden flexibele vakanties ouders en onderwijspersoneel in staat stellen om buiten het hoogseizoen op vakantie te gaan en de vakanties af te stemmen op hun persoonlijke situatie, bijvoorbeeld om familie in het buitenland te bezoeken. Zo kan ongeoorloofd verzuim mogelijk worden tegengegaan.³⁴ Aan de andere kant vrezen scholen de administratieve last die flexibele vakanties met zich mee kunnen nemen. Bovendien vraagt flexibele vakantie meer van leraren – zij moeten het onderwijsaanbod dan meer afstemmen op de aanwezigheid van individuele leerlingen.³⁵

Het "Experiment Ruimte in Onderwijstijd" stelt po-scholen in staat om onder andere flexibele vakanties aan te bieden. Uit monitoronderzoek³⁶ blijkt dat scholen het vaakst willen afwijken van de zomer- en meivakantie, het minst vaak van de kerstvakantie. Scholen verwachten met name positieve effecten: meer ruimte voor maatwerk, de school wordt aantrekkelijker en meer individuele aandacht voor leerlingen als veel klasgenoten op vakantie zijn. Wel houden ze rekening met verhoogde administratieve last, extra

³¹ Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan. &

Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.

³² Rapport anwb: [Ook ANWB ziet dat de meivakantie aan populariteit wint](#)

³³ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.;

Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

³⁴ Graaf, D. de, et al. (2021). *Andere tijden. Achtergrondschets en eerste meting monitor Experiment Ruimte in Onderwijstijd*. SEO-rapport nr. 2021-06. Amsterdam: SEO.

³⁵ Kennisrotonde. (2022). *Welke invloed heeft de verdeling van de onderwijstijd over de schoolweek en over het schooljaar op individuele leerkrachten (les- en vakantierooster, ruimte voor schooltaken en studiedagen, werkdruk etc.)?* (KR. 1447)

³⁶ Graaf, D. de, et al. (2021). *Andere tijden. Achtergrondschets en eerste meting monitor Experiment Ruimte in Onderwijstijd*. SEO-rapport nr. 2021-06. Amsterdam: SEO.

kosten en mogelijk verhoogde werkdruk. Merk op dat deze scholen vrijwillig aan het experiment deelnemen en het flexibiliseren van de onderwijstijd bij de meeste scholen onderdeel is van een breder pakket aan onderwijsvernieuwingen. De positieve verwachtingen zijn daarom mogelijk niet representatief voor het gehele po. Uit de evaluatie Experiment Ruimte in Onderwijstijd (ERiO) blijkt dat meer ruimte in flexibele onderwijstijden vraagt om organisatorische randvoorwaarden. Denk daarbij aan een goed werkend registratiesysteem en zicht op de individuele leerlijnen. Ook moeten ouders bereid zijn om mee te werken door tijdig afwezigheid van hun kinderen te melden.

Op de website van het Rijk zijn diverse andere praktijkvoorbeelden te vinden, waarin sommige basisscholen flexibele vakantiedagen of -weken aanbieden. Hoewel het invoeren van flexibiliteit de nodige inzet en afstemming vraagt op deze scholen, leveren deze initiatieven mooie resultaten op. Een voorbeeld hiervan is een regeling waarbij ouders de mogelijkheid krijgen om drie vakantieweken – elk afkomstig uit de herfst-, voorjaars- en meivakantie – op een ander moment in het schooljaar op te nemen, binnen vooraf afgesproken kaders. Het idee hierachter is om lesdagen te verplaatsen in plaats van ze te laten vervallen. Door goede afstemming en overleg ontstaat een sterkere verbinding met ouders, met als doel de vakanties beter te laten aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en de gezinssituatie.³⁷

Voorbeelden uit het buitenland³⁸

Zwitserland

Een interessant voorbeeld van flexibiliteit binnen de vakantieregeling is het Zwitserse systeem van "jokerdagen", dat in sommige cantons (regio's) leerlingen in zowel het primair als voortgezet onderwijs de mogelijkheid biedt om een aantal halve of hele dagen (variërend van 1 tot 5) vrij te nemen zonder specifieke reden. Deze jokerdagen kunnen, mits van tevoren aangevraagd en rekening houdend met bepaalde voorwaarden (zoals het vermijden van de eerste schooldag van de maand of speciale schooldagen), flexibel worden ingezet. De exacte voorwaarden, zoals of ze gebruikt mogen worden ter verlenging van een vakantie of weekend, verschillen per canton.

Duitsland

In Duitsland hebben scholen de mogelijkheid om een vast aantal vakantiedagen flexibel in te plannen. Deze zogenaamde "Bewegliche Ferientage" (flexibele vakantiedagen) stellen scholen in staat om hun lestijden zelfstandig in te delen, bijvoorbeeld om brugdagen te compenseren of rekening te houden met lokale feesten. Ook gezinnen kunnen profiteren van de mogelijkheid om vakantiehuizen onder gunstige seizoensomstandigheden te ondernemen. De regels voor deze flexibele vakantiedagen verschillen per deelstaat.

Zomervakantie

In de eerdere evaluaties van de regeling, benoemen respondenten dat zij een voorkeur hebben voor een kortere zomervakantie³¹. Men denkt dat een lange zomervakantie niet gunstig is voor de ontwikkeling van kinderen: zij verliezen kennis tijdens de zomervakantie. Dit fenomeen wordt ook wel de 'zomerdip' genoemd. Het wetenschappelijk bewijs hierover is in Nederland echter beperkt en inconsistent. Amerikaanse studies suggereren een leerverlies van ongeveer een maand, terwijl Nederlands onderzoek naar technisch lezen zelfs een lichte vooruitgang laat zien. Recenter onderzoek naar rekenvaardigheid toonde wel een kleine achteruitgang aan, terwijl Brits onderzoek een vergelijkbaar beeld schetst: geen

³⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooltijden-en-onderwijstijd/vraag-en-antwoord/hoe-regelen-basisscholen-de-schooltijden-en-lesuren>

³⁸ https://www.schulensaas.ch/regelung-jokertage.html?utm_source=chatgpt.com; https://de.wikipedia.org/wiki/Bewegliche_Ferientage

achteruitgang in lezen, maar wel in spelling, al werd dit snel ingehaald. Verder zijn experts verdeeld over de effectiviteit van zomerscholen, waarbij orthopedagogen juist het belang benadrukken van spelen en niet-cognitieve ontwikkeling tijdens de vakantie. Over het algemeen wordt aangenomen dat de zomerdip, of de lange schoolvakantie, geen groot probleem vormt, omdat eventuele achterstanden snel worden ingelopen³⁹.

3.1.4 Ontwikkelingen in toerisme

De toeristische sector speelt een cruciale rol in de Nederlandse vakantieregeling, en was in 1986 zelfs een belangrijke aanjager voor de invoering van de vakantiespreiding over de regio's Noord, Midden en Zuid. De reden hiervoor was de toenemende populariteit van zomervakanties, die de toerismebranche onder druk zette en leidde tot grote verkeersdrukte. Bovendien wilden steeds meer gezinnen ook buiten het traditionele hoogseizoen op vakantie.⁴⁰

Uit het evaluatieonderzoek voor de vaststelling van schoolvakanties uit 2015⁴¹ bleek echter dat de belangen binnen de toeristische sector uiteenlopen. Er kunnen zelfs tegengestelde belangen bestaan tussen verschillende segmenten, zoals verblijfsrecreatie en dagrecreatie. Zo gaven vertegenwoordigers van het uitgaande toerisme en het dagtoerisme aan gebaat te zijn bij spreiding, omdat dit het hoogseizoen verlengt. Tegelijkertijd gaven vertegenwoordigers van het binnenlandse verblijfstoerisme aan dat de spreiding voor hen juist hogere kosten met zich meebrengt, omdat veel campings en bungalowparken niet de volledige zomervakantieperiode volgeboekt zijn. Immers kan de toerismebranche afhankelijk van de planning van schoolvakanties te maken krijgen met over- of onderbezetting. Hoewel de meningen over de vakantiespreiding verdeeld zijn, werd de centrale vaststelling van *alle* schoolvakanties in dit evaluatieonderzoek breed gedragen binnen de toeristische sector.

Ontwikkelingen in vakantiegedrag

Om zicht te krijgen op wensen met betrekking tot de vaststelling van de schoolvakanties, kijken we in deze paragraaf naar ontwikkelingen in vakantiegedrag. Op vakantie gaan blijft populair onder Nederlanders. Twee derde zou graag vaker op reis gaan, zo blijkt uit onderzoek van Trends & Tourism voor de update van de Toekomstvisie Nederlandse Vakantiemarkt 2030. Het onderzoeksbureau meldt: "Voor zeven op de tien Nederlanders is vakantie het belangrijkste bestedingsdoel bij meer financiële ruimte. Nederlanders hebben ook in 2025 weer volop vakantieplannen. Zo'n 88% geeft aan de intentie te hebben om op vakantie te gaan.⁴² Wel wordt de vakantiebestemming en het type vakantie sterk beïnvloed door de economische situatie en maatschappelijke ontwikkelingen. Stijgende prijzen dwingen een groot deel (bijna de helft) om het vakantiegedrag aan te passen. Vaak wordt er gekozen voor een goedkopere accommodatie. Ook extreme weersomstandigheden spelen een rol bij de vakantiekeuze, vooral bij het bepalen van de reisperiode of de bestemming zelf. Milieubewustzijn speelt ook een rol, maar minder dan in voorgaande jaren. Spanje blijft een populaire bestemming in Europa, mede door het klimaat en de relatief korte reisafstand. Binnen Nederland zijn Gelderland en Limburg favoriet voor een vakantie in eigen land, waarbij een verblijf op een bungalowpark in populariteit toeneemt. Wat betreft het type vakantie is een

³⁹ Renckens, E. (2019, 22 augustus). *Over de 'zomerdip' en het belang van vakantie*. NEMO Kennislink.

<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/hoe-schadelijk-is-de-lange-schoolvakantie>

⁴⁰ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.; Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

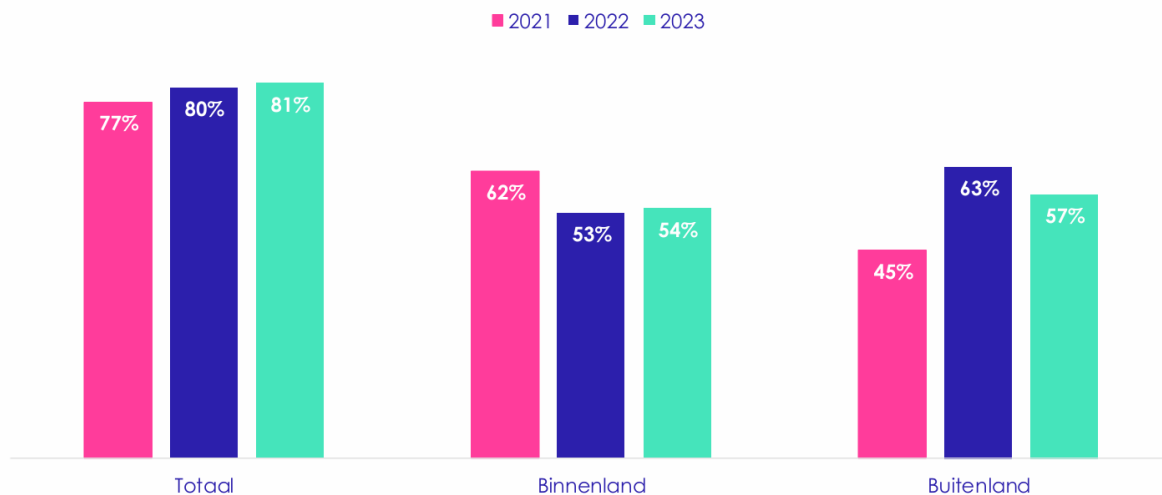
⁴¹ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.; Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

⁴² <https://www.nbtcl.nl/nl/site/kennisbank/cijfers-statistieken/toekomstscenarios-inkomend-toerisme-2030>

strandvakantie het meest populair, gevolgd door een vakantie met vrienden of familie. De meeste Nederlanders plannen een vakantie van 4 tot 7 nachten.⁴³

Van de 81% van de Nederlandse bevolking die in 2023 op vakantie ging, koos een kleiner deel voor het buitenland dan het jaar ervoor: dit percentage daalde van 63% in 2022 naar 57% in 2023⁴⁴. Tegelijkertijd steeg het percentage Nederlanders dat in eigen land op vakantie ging van 53% naar 54% (zie figuur 1).⁴⁵

Figuur 1: Percentage Nederlanders op vakantie 2021-2023

Deze verschuiving zette in 2024 verder voort. Naar schatting verbleven toen ruim 30 miljoen Nederlanders voor vakantie of recreatie in eigen land, tegenover 29,1 miljoen in 2023 en circa 27 miljoen in 2022. Dit wijst op een groeiende populariteit van Nederland als vakantiebestemming onder de eigen bevolking.⁴⁶ Deze trend heeft verschillende oorzaken: de toegenomen waardering voor de eigen natuurgebieden en steden, en mogelijk ook praktische overwegingen zoals hogere kosten voor buitenlandse vakanties en de wens om dichtbij huis te blijven.⁴⁷

Voor de toekomst blijft deze ontwikkeling stabiel. De prognose van NBTC voor 2025 laat zien dat het binnenlands toerisme, tot en met 2025, met ongeveer 1% per jaar blijft groeien, waarbij vooral bungalowparken en vakantieparken hun populariteit behouden. Deze voorspelling suggereert dat vakantie in eigen land geen tijdelijke trend is, maar een blijvende voorkeur wordt voor veel Nederlandse gezinnen.⁴⁸ Dit heeft gevolgen voor de timing van schoolvakanties, omdat de spreiding van vakantieperiodes belangrijker wordt om drukte op Nederlandse vakantiebestemmingen te voorkomen en tegelijkertijd beter kan aansluiten bij het Nederlandse klimaat en seizoenen.

⁴³ Vakantie Sentiment Monitor 22-meting (januari 2025): [Vakantie Sentiment Monitor](#)

⁴⁴ Dit zou te maken kunnen hebben met de coronacrisis.

⁴⁵ CBS (2024). *Vakantieonderzoek 2023: Vakantiegedrag van Nederlanders*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

⁴⁶ NBTC (2024). *Nederlandse gastvrijheidseconomie groeit door*.

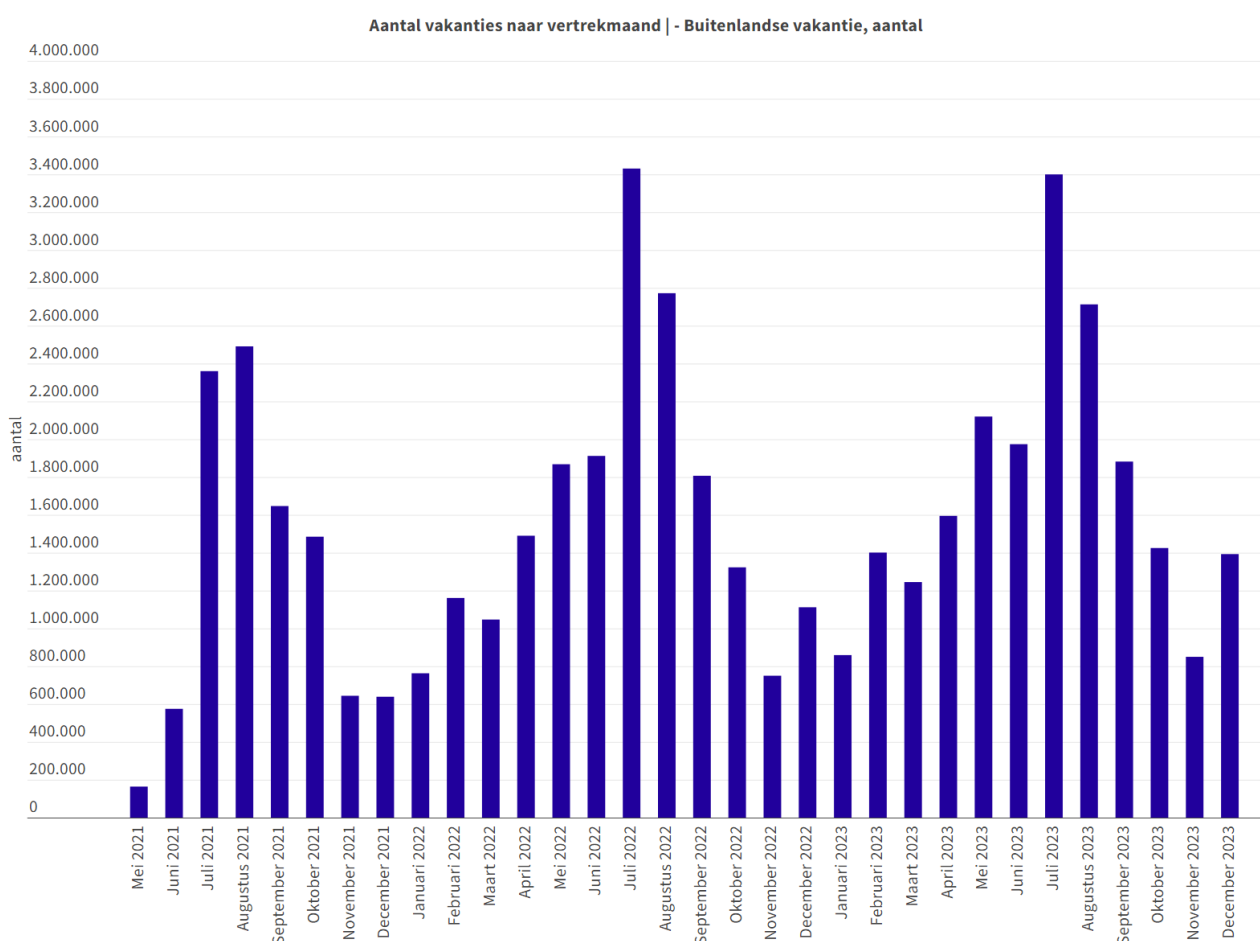
⁴⁷ Vakantie Sentiment Monitor 22-meting (januari 2025): [Vakantie Sentiment Monitor](#)

⁴⁸ NBTC (2025). *NBTC verwacht lichte groei in verblijfstoerisme in 2025: Forecast 2025*.

Vakantiespreiding door het jaar

Uit data over vakantievertrekken tussen 2021 en 2023 komen duidelijke patronen naar voren in het reisgedrag van Nederlandse vakantiegangers (Zie Figuur 2 en 3). Het aantal vakanties begint vanaf mei zichtbaar toe te nemen, met een duidelijke piek in de zomermaanden juli en augustus. Deze maanden zijn traditioneel het hoogseizoen, met de meeste vakantievertrekken binnen Nederland en voor buitenlandse reizen. Hoewel de populariteit van de meivakantie voor vakanties in eigen land stabiel blijft, is de stijging in het voorjaar vooral terug te zien bij buitenlandse vakanties, die in mei 2023 een groei laten zien ten opzichte van voorgaande jaren. Dit kan wijzen op een groeiend vertrouwen in reizen naar het buitenland na de coronapandemie en een toegenomen gebruik van de meivakantie voor langere vakanties buiten Nederland.⁴⁹ De meivakantie wint daarbij steeds meer aan populariteit. Uit een recent onderzoek van de ANWB (2025) blijkt dat 58% van de Nederlanders in de periode van eind april tot begin mei op reis gaat. Vooral een vakantie in eigen land is favoriet, gevolgd door Spanje, Duitsland en Frankrijk als populaire buitenlandse bestemmingen. Dit sluit aan bij de trend dat veel mensen vanwege de hoge temperaturen, prijzen en drukte in het hoogseizoen ervoor kiezen om in april of mei op vakantie te gaan.⁵⁰

Figuur 2. Maandelijks aantallen buitenlandse vakanties (2021–2023)

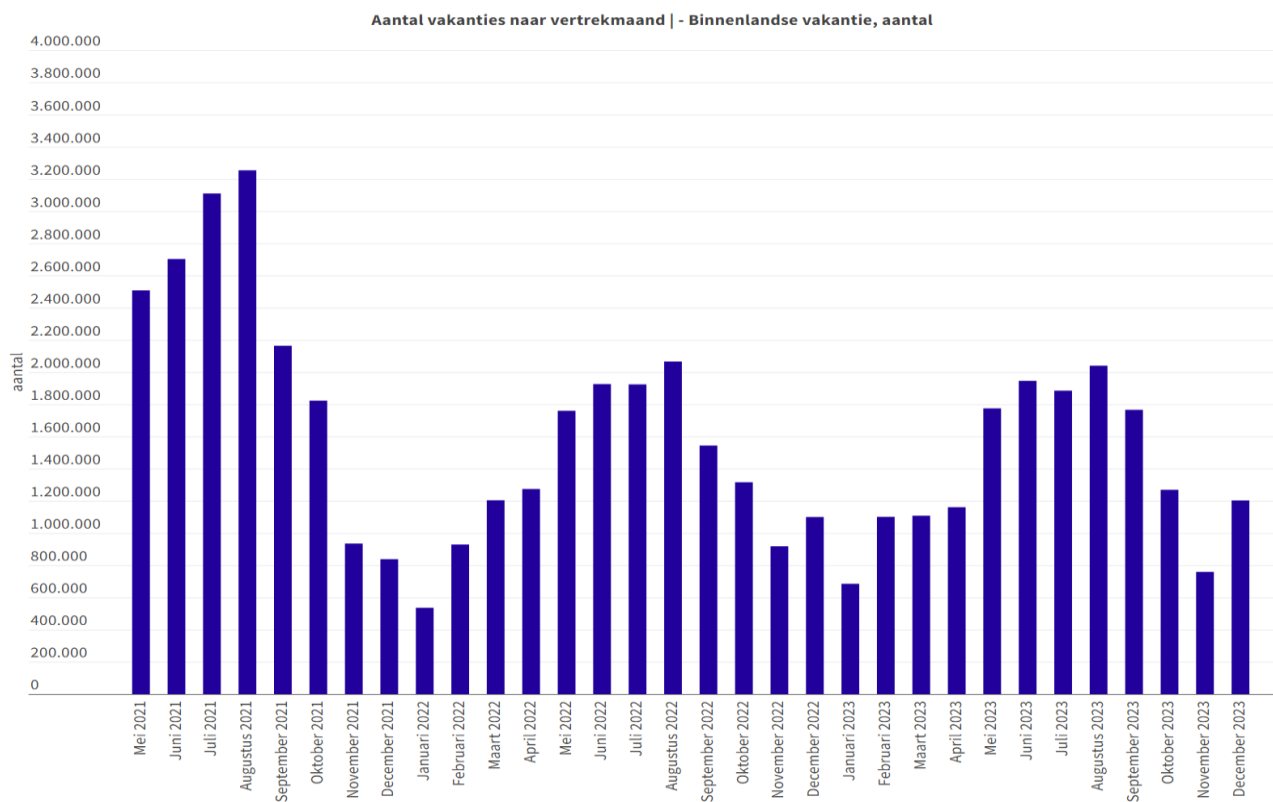

⁴⁹ NBTC. Vakantiegedrag Nederlanders vanaf 2021 – Vakantiekenmerken. Vakantieonderzoek. Geraadpleegd van

<https://vakantieonderzoek.nbtc.nl/mosaic/vakantiegedrag-nederlanders--vanaf-2021-/vakantiekenmerken>

⁵⁰ ANWB. (2025, 8 april). Meivakantie wint aan populariteit. <https://www.travmagazine.nl/anwb-meivakantie-wint-aan-populariteit/>

Figuur 3. Maandelijks aantallen binnenlandse vakanties (2021–2023)

3.2 De scenario's: uitkomsten gesprekken

3.2.1 De huidige regeling

Voor we onze alternatieve scenario's aan de respondenten voorgelegd hebben, hebben we hen eerst gevraagd wat ze van de huidige regeling vinden. Willen zij deze behouden, of zien zij liever veranderingen.

Ook hebben we uitgevraagd wat voor- en nadelen van de huidige regeling zijn.

Huidige regeling

Zomervakantie

- 6 weken zomervakantie voor primair en voortgezet onderwijs
- Nederland is opgedeeld in drie regio's
- Scholen moeten zich voor de zomervakantie aan de voorgeschreven vakantieperioden houden
- De volgorde waarin de regio's zomervakantie krijgen (vroeg-midden-laet), wisselt
- Door de spreiding is de totale zomervakantieperiode 8 weken

Tussentijdse vakanties

- Kerstvakantie: centraal vastgestelde kerstvakantie van 2 weken - voor alle regio's gelijk
- Meivakantie: 1 week centraal vastgesteld en adviesdata voor een tweede week meivakantie - voor alle regio's gelijk
- Overige vakanties: adviesdata voorjaarsvakantie en herfstvakantie met spreiding over 2 regio's

Adviesdata: Voor sommige vakanties geeft OCW adviesdata. Schoolbesturen hoeven zich hier niet aan te houden en kunnen, rekening houdend met onderwijstijden voor po en vo, afwijken van de adviezen.

De meeste respondenten benoemen zowel positieve als negatieve punten van de huidige regeling – afhankelijk van hun positie en belangen. Geen van de respondenten is 100% tevreden met de huidige regeling. Genoemd wordt dat de huidige regeling niet meer geheel past bij deze tijd: behoeftes van ouders veranderen (er is vraag naar meer flexibiliteit) en verschillende groepen in de samenleving hebben verschillende vakantiebehoeftes. Tegelijkertijd willen respondenten de regeling niet ingrijpend veranderen, omdat ze het onderwijs niet willen opzadelen met grote veranderingen, die ten koste kunnen gaan van de onderwijskwaliteit (wanneer het onderwijs nog niet toe is aan de verandering): “*Het onderwijs is er gebaat bij dat niet alles de hele tijd veranderd dus ik zou niet alles radicaal op de schop gooien.*” Ook waarderen respondenten de duidelijkheid die de regeling biedt.

Echter, er zijn aandachtspunten die een deel van de respondenten (men is het niet altijd met elkaar eens) graag anders wil zien. Deze hebben veelal te maken met de behoefte om ouders meer **flexibiliteit** te bieden bij het opnemen van vakantiedagen (zie paragraaf 3.2.4), de adviesweek van de **meivakantie** (zie paragraaf 3.2.3), **regiospreiding** (zie paragraaf 3.2.1) en **carnaval** (zie paragraaf 3.2.3). In de volgende paragrafen werken we deze verschillende standpunten verder uit, aan de hand van de vijf scenario's die we aan respondenten voorgelegd hebben.

Jaarritme: algemeen

Het jaarritme (afwisseling tussen school en vakantie) wordt over het algemeen als prettig ervaren. Een nadeel dat de scholen noemen is dat het extra tijd kost om de schooljaren in te plannen omdat de lengte van de jaren telkens wisselt. Specifiek voor de examens is het onprettig als er een kort schooljaar is. Het jaarritme kan in de knel komen door de meivakantie (zie paragraaf 3.2.3).

Jaarritme: kortere zomervakantie

Met betrekking tot het jaarritme wordt – ondanks dat we hier op verzoek van opdrachtgever geen scenario over opgenomen hadden – in verschillende gesprekken benoemd dat men de zomervakantie te lang vindt, met name voor kinderen die een risico lopen op onderwijsachterstanden. Dit wordt bijvoorbeeld in verschillende gesprekken genoemd door po-scholen. *“Kwetsbare scholen lopen ertegenaan dat de zomervakantie erg lang is voor kinderen met een risico op onderwijsachterstanden, voor nieuwkomerskinderen en kinderen die niet op vakantie gaan. De lange zomervakantie komt hun ontwikkeling niet ten goede en ook voor hun welzijn is het een erg lange periode.”* Scholen zijn na de vakantie enkele weken bezig met het inlopen van in de zomervakantie opgedane achterstanden. In het vo hebben we dit geluid ook gehoord, maar minder vaak. Een ander argument om de zomervakantie in te korten is om enkele dagen vrij te spelen waarmee ouders enige flexibiliteit geboden kan worden bij het opnemen van vakantiedagen (zie ook paragraaf 3.2.4). Deze mogelijkheid komt in verschillende gesprekken voorbij, zoals in het gesprek met partijen uit de toeristische sector en in het gesprek met de ouderorganisaties. De ouderorganisaties zien beide voordelen in het korter maken van de zomervakanties: het is beter voor kinderen in een kwetsbare positie en het biedt meer flexibiliteit aan ouders (wanneer de dagen die van de zomervakantie afgaan flexibel opgenomen kunnen worden door ouders).

Een argument vóór het behoud van een zomervakantie komt van scholen die aangeven dat hun schoolgebouw onvoldoende hittebestendig is om langer les te geven in de zomerperiode.

3.2.2 Scenario 1: aanpassen/afschaffen regio-indeling

Het eerste scenario dat we aan de respondenten voorgelegd hebben, betreft de regiospreiding. We hebben respondenten gevraagd of zij liever geen regiospreiding zien, of in beperkter vorm (in twee regio's, of alleen voor de zomervakantie).

Scenario 1: Aanpassen/afschaffen regio-indeling

Scenario 1a: afschaffen regio-indeling

Zomervakantie

- 6 weken zomervakantie voor primair en voortgezet onderwijs
- Scholen moeten zich voor de zomervakantie aan de voorgeschreven vakantieperioden houden
- Alle scholen hebben tegelijk vakantie
- De totale zomervakantieperiode is 6 weken

Tussentijdse vakanties

- Geen spreiding van de tussentijdse vakanties

Scenario 1b: 2 regio's

Zomervakantie

- 6 weken zomervakantie voor primair en voortgezet onderwijs
- Scholen moeten zich voor de zomervakantie aan de voorgeschreven vakantieperioden houden
- Nederland is opgedeeld in 2 regio's die afwisselend vroeg of laat met vakantie gaan
- De totale zomervakantieperiode is 7 weken

Tussentijdse vakanties

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Onderstaande tabel vat samen hoe de verschillende typen belanghebbenden tegen het afschaffen van de regiospreiding aankijken⁵¹. In het vervolg van de tekst lichten we dit toe.

Tabel 2: Uitkomsten scenario 1

Belanghebbenden	Scenario 1 afschaffen van de regiospreiding			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

Regiospreiding biedt geen voordelen voor het onderwijs

De meeste landelijke onderwijsorganisaties en scholen zien zowel voor- als nadelen van regiospreiding. Zij benadrukken daarbij dat regiospreiding geen voordelen biedt voor de onderwijskwaliteit en niet in het belang van het kind is. Zo geven de landelijke onderwijspartijen⁵² aan dat zij voor het onderwijs geen

⁵¹ Groen is positief, rood is negatief. Omdat binnen een groep belanghebbenden meningen uiteen kunnen lopen hebben we het mogelijk gemaakt om binnen een groep zowel een groene als rode kleur toe te kennen.

⁵² Die zich over dit scenario uitgesproken hebben

voordelen van regiospreiding zien en pleiten voor een afschaffing hiervan. Ook uit de Adviesraad van Schoolleiders en de Ledenadviesraad van de VO-raad komt de roep om de regio-indeling af te schaffen. Argumenten die deze partijen noemen zijn: de schooljaren zijn elk jaar even lang en de regio-indeling levert gedoe op voor zowel onderwijspersoneel als ouders in grensregio's. De scholen die we hebben gesproken op de Denk-mee-met-OCW-dag geven aan: als je redeneert vanuit de onderwijskwaliteit en het belang van het kind dan is er geen argument voor regiospreiding.

Ook in de focusgroepen met scholen pleit een deel voor het afschaffen van de regiospreiding: voor het onderwijs is het ongunstig dat de schooljaren niet gelijk in lengte zijn (dus in het ene jaar meer onderwijstijd is dan in het andere). Het plannen van de schooljaren zou een stuk makkelijker worden als de jaren altijd gelijk zijn, en ook biedt dit leerlingen meer structuur en duidelijkheid. Specifiek voor leerlingen in examenklassen wordt benoemd dat afschaffen van de regio-indeling gunstig is omdat zij dan geen korter schooljaar hebben. De Sectorraad GO voegt hieraan toe dat hun leerlingen baat hebben bij regelmatige schooljaren met een gelijkmatige afwisseling tussen school en vakanties (of leerlingen gebaat zijn bij korte of lange vakanties kan verschillen per leerling).

De argumenten die scholen en landelijke onderwijsorganisaties noemen die pleiten voor het behoud van de regiospreiding hebben te maken hebben met spreiden van vakantiedrukke en lagere prijzen (dit noemen de leden van de Adviesraad van Schoolleiders ook). Ze noemen geen argumenten voor regiospreiding die te maken hebben met de onderwijskwaliteit en het belang van het kind. Alleen het CvTE ziet een nadeel voor het onderwijs: mondelinge examens kunnen nu per regio afgenomen worden. Als de regiospreiding wordt afgeschaft zal dat daarom gevolgen hebben voor de duur en plannen van de hele examenperiode. Kinderopvangorganisaties zijn verdeeld over het onderwerp regiospreiding. In de indicatieve poll die de VO-raad heeft uitgezet over vakantiespreiding geeft 38% van de schoolleiders en besturen aan de regio-indeling te willen afschaffen (alle scholen hebben tegelijk zomervakantie)⁵³.

Gezinnen in grensregio's hebben last van spreiding, met name in de tussentijdse vakanties

Een ander argument, dat zowel landelijke onderwijspartijen als scholen aandragen, vóór het afschaffen van de regio-indeling betreft het gegeven dat in gezinnen de vakanties niet altijd gelijk lopen door de regiospreiding. Dit kan komen doordat kinderen op verschillende scholen zitten maar ook wanneer ouders in een andere regio in het onderwijs werken. Eén school in een grensregio geeft nadrukkelijk aan leerkrachten te verliezen doordat leraren in dezelfde regio willen werken als waar hun kinderen vakantie hebben. Een andere school in een grensregio merkt dit probleem minder binnen het team: leraren vinden het wel fijn om vrij te zijn als hun kinderen op school zitten. Voor kinderopvangorganisaties in grensgebieden is het juist handig om terug te kunnen vallen op personeelsleden wiens kinderen in een andere regio vakantie hebben: als iedereen tegelijk vakantie zou hebben, zou er minder personeel beschikbaar zijn in de vakantieperiode.

De regiospreiding is voor gezinnen in grensregio's met name een probleem in de (korte) tussentijdse vakanties: in de zomervakantie is er vaak ten minste een periode van 4 weken waarin alle gezinsleden vrij hebben, maar voor de tussentijdse vakanties geldt dat er soms helemaal geen overlap is. De wens is daarom om ten minste voor deze korte tussentijdse vakanties de regiospreiding af te schaffen.

⁵³ De respondenten kregen de vraag voorgelegd welke verandering zij het meest gewenst vinden: 1) geen veranderingen: de huidige regeling volstaat. 2) In plaats van drie regio's overgaan naar 2 regio's. 3) Afschaffen regio-indeling. 4) Het vervangen van alle voorgeschreven vakanties door adviesdata. Afschaffen van de regio-indeling is het meest genoemd. Deze resultaten geven dus niet aan hoeveel procent van de VO-directeuren en bestuurders de regio-indeling willen afschaffen, en de poll is niet representatief. Het geeft een eerste beeld.

Spreading belangrijk voor toerisme en voorkomen van vakantiedrukke

De toeristische sector is voor spreading over drie regio's en ook de vervoers- en ouderorganisaties zijn hier voorstander van. Voor de toeristische sector is het van belang om vakantiedrukke te spreiden. Wanneer dit niet gebeurt, lopen de toeristische organisaties inkomsten mis doordat ze niet iedereen tegelijk kunnen bedienen. Dat wordt versterkt doordat personeelstekorten in de drukke periodes (nog) groter worden. Ook staat het haaks op de wens om personeel in de toeristische sector meer zekerheid en langere contracten te bieden: wanneer er grote vakantiepieken zijn, dan is men meer aangewezen op personeel dat kortdurend werkzaam is bij het bedrijf. Een van de toeristische organisaties pleit er daarom voor om ook alle tussentijdse vakanties in drie regio's te spreiden.

Ook voor vervoersorganisaties is het voorkomen van piekdrukke van belang. Daarnaast verwacht men dat de prijzen zullen stijgen als iedereen tegelijk met vakantie gaat. Ouderorganisaties geven aan dat ouders gewend zijn aan de regiospreiding, en dat men hier blij mee is omdat het scheelt in drukke en geld.

Ondanks dat bovengenoemde partijen duidelijk voor de vakantiespreiding over drie regio's zijn, benoemen zij ook een belangrijk knelpunt. In 'late' regio's begint de zomervakantie te laat. Dit knelt aan twee kanten: aan de voorkant omdat kinderen nog tot diep in de zomer op school zitten en aan de achterkant omdat gezinnen nog vakantie hebben als de zomer al ten einde loopt. Kinderen zitten door de late vakantie op hete dagen op school, en veel schoolgebouwen zijn niet berekend op zomerse temperaturen. Ook valt de vakantie in 'late' regio's niet meer in de hoogzomer: *"De langste dag is 21 juni maar dan hebben we nog geen vakantie. Als je in de laatste regio zit, beginnen de dagen al aardig kort te worden tegen het einde van je zomervakantie."* De wens is daarom om de zomervakantie eerder te laten beginnen (of korter te laten duren).

Overige argumenten

Vanuit de verkiezingen maakt regiospreiding het lastiger om snel nieuwe verkiezingen te plannen, omdat verkiezingen niet in de vakantie mogen vallen. Geen of minder regio's zou het plannen van verkiezingen makkelijker kunnen maken. Dit wordt echter niet als groot knelpunt gezien. Enkele respondenten geven aan dat men nu eenmaal gewend is aan de regio-indeling, en dat die gewenning prettig is.

Twee regio's

Geen van de respondenten loopt erg warm voor het scenario om terug te gaan naar twee regio's. Liever maakt men de keuze tussen wel of geen regio's. Ook uit de poll die de VO-raad over dit onderwerp heeft uitgezet, blijkt dat dit niet de voorkeur heeft.

3.2.3 Scenario 2: aanpassingen tussentijdse vakanties

Het tweede scenario dat we aan de respondenten voorgelegd hebben, betreft aanpassingen in de tussentijdse vakanties. We hebben vragen gesteld over de meivakantie, de kerstvakantie en over de adviesdata voor de vakanties.

Scenario 2: Aanpassingen tussentijdse vakanties

Scenario 2a - meivakantie

Zomervakantie

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Tussentijdse vakanties

- Meivakantie 2 weken centraal vastgesteld
- Geen wijzigingen in de overige vakanties

Scenario 2b - kerstvakantie

Zomervakantie

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Tussentijdse vakanties

- Aanpassing aan kerstvakantie, bijvoorbeeld:
 - Kerstvakantie eerder laten beginnen
 - 3 weken kerstvakantie
 - Alleen adviesdata voor de kerstvakantie
 - In kerstvakantie spreiden over de regio's
 - Of: Niets aanpassen aan de kerstvakantie
- Geen wijzigingen in de overige vakanties

Scenario 2c – adviesdata voorjaars- en meivakantie aanpassen

Zomervakantie

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Tussentijdse vakanties

- De adviesdata voorjaarsvakantie en meivakantie worden aangepast (*bespreken: welke alternatieve adviesdata denk je aan?*)

Scenario 2d – alleen adviesdata tussentijdse vakanties

Zomervakantie

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Tussentijdse vakanties

- Alleen adviesdata voor de tussentijdse vakanties

Meivakantie

Onderstaande tabel vat samen hoe de verschillende typen belanghebbenden tegen centraal vaststellen van een tweede week meivakantie aankijken⁵⁴. In het vervolg van de tekst lichten we dit toe.

Tabel 3: Uitkomsten scenario 2

Belanghebbenden	Scenario 2 - meivakantie 2 weken centraal vaststellen			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

Uit alle gesprekken blijkt dat de meivakantie veel knelpunten oplevert omdat één week centraal vastgesteld wordt en voor de andere week adviesdata gelden. Scholen maken hierin verschillende keuzes waardoor er in gezinnen met kinderen op meerdere scholen verschillende vakantiedata gelden. Het grootste verschil is te zien tussen po en vo: po wil de adviesweek het liefst na de centraal vastgestelde vakantieweek plakken omdat dan de tijd tot de zomervakantie niet te lang wordt. Het vo zit met de

⁵⁴ Groen is positief, rood is negatief. Omdat binnen een groep belanghebbenden meningen uiteen kunnen lopen hebben we het mogelijk gemaakt om binnen een groep zowel een groene als rode kleur toe te kennen.

planning van de examens en wil daarom de extra meivakantieweek voor de centraal vastgestelde week plakken. Wanneer po en vo afstemmen, wordt meestal de keuze gemaakt die aansluit bij de belangen van het vo. Wat ook veel voorkomt, is dat po en vo hier een verschillende keuze in maken. Veel van de respondenten vanuit scholen zitten in werkgroep die lokaal of regionaal de vakanties afstemt. Met name rondom de meivakantie komen de scholen – ondanks de goede afstemming – niet altijd op dezelfde vakantieweken uit. Zo gaan bijvoorbeeld in Rotterdam dit schooljaar po en vo niet tegelijk met meivakantie.

Een deel van de landelijke onderwijspartijen⁵⁵, veel scholen, de vervoers- en consumentenorganisaties en kinderopvangorganisaties zijn voor twee weken centraal vastgestelde meivakantie. Scholen op de Waddeneilanden willen dit niet, omdat zij ruimte willen overhouden voor andere vakantiedagen (zoals Sunneklaas op Ameland). Eén po-school denkt aan een week meivakantie maar de overige scholen hechten waarde aan de twee weken meivakantie als een moment om op vakantie te gaan en bij te tanken richting het einde van het schooljaar. De partijen die voor twee weken centraal vastgestelde meivakantie zijn, streven hierna omdat de huidige regeling jaarlijks veel afstemming vereist (de werkdruk wordt verlaagd als dit niet jaarlijks nodig is) en voor gezinnen met kinderen op verschillende scholen nadelig uitpakt, omdat scholen toch verschillende keuzes maken. Ook moet de bso doordat scholen andere keuzes maken drie weken lang een vakantieprogramma aanbieden. Alhoewel po en vo verschillen in welke week het beste uit zou komen, is er – op het CvTE na – geen partij die direct al een eis qua week verbindt aan de wens om twee weken centraal vast te stellen. Het CvTE heeft wel een duidelijke voorkeur: twee weken centraal vastgestelde meivakantie en daarna nog een periode van tien weken (voor de examens).

De toeristische sector is géén voorstander van een tweede centraal vastgestelde meivakantieweek. Deze sector heeft baat bij een spreiding van het aantal toeristen: dit verlicht de druk op de toeristische sector. De toeristische en consumentenorganisaties willen daarnaast meegeven dat de meivakantie niet te vroeg in het jaar moet vallen, omdat het dan nog wat kouder is.

Ook de ouderorganisaties zijn geen voorstander van een tweede centraal vastgestelde week meivakantie. De organisaties zien wel degelijk de problemen voor gezinnen en rondom lokale/regionale afstemming, maar de organisaties waarderen de flexibiliteit die de huidige regeling op dit punt biedt. Er spelen namelijk andere belangen in het po en vo, en als je kiest voor het vastzetten, dan zal een van beide belangen prevaleren (landelijke organisaties en scholen geven daarbij aan dat dan vaak het vo ‘wint’, vanwege de strakke examenplanning). In de huidige regeling is er nog ruimte voor overleg:

“Als je het centraal vaststelt moet je bedenken hoe je dat op een redelijke manier kan doen. Want er is een reden dat het vo en po verschillende vakantiewerken hebben. Als je het centraal vaststelt, moet je definitief kiezen of je voor vo of po kiest. Nu laat je de discussie in de regio liggen en ook al wint vaak het vo, dan heb je in ieder geval overleg.”

Vanuit het perspectief op de handhaving van de Leerplichtwet is door belangenorganisatie Ingrado aangegeven dat leerplichtambtenaren door de centrale vaststelling van een aantal schoolvakanties, op die momenten relatief veel tijd moeten besteden aan het handhaven van ‘luxé verzuim’, en om die reden zijn ze niet voor het vaststellen van twee weken meivakantie.

Op de Waddeneilanden na, hebben we geen partijen gesproken die aangeven dat één week meivakantie voldoende is. Men hecht waarde aan twee weken meivakantie.

⁵⁵ Niet alle landelijke onderwijspartijen (bv de raden niet) hebben zich expliciet op dit punt uitgesproken.

Kerstvakantie

We hebben respondenten een deelscenario over de kerstvakantie voorgelegd, waarin we onder andere vroegen naar de duur en het moment van de kerstvakantie. Uit de gesprekken komen enkele aandachtspunten rondom de kerstvakantie naar voren. Er is niet een duidelijke lijn te zien in hoe de typen belanghebbenden hierover denken, daarom zetten we alle genoemde aandachtspunten onder elkaar:

- Voor een deel van de leerlingen is 3 weken kerstvakantie te lang, vooral voor leerlingen met een risico op onderwijsachterstanden of leerlingen die thuis veel alleen zijn (binnen, in de winter) en/of geen voldoende verwarmd huis hebben
- Een kerstvakantie van drie weken sluit beter aan bij gezinnen die voor familie naar het buitenland moeten reizen (dit wordt door diverse (typen) respondenten genoemd)
- Voor ouders die moeten reizen naar het buitenland is het wenselijk om hen de beschikking te geven over enkele flexibele dagen (vluchten rondom kerstmis zijn extreem duur, een paar dagen eerder kunnen vertrekken scheelt in de kosten)
- Het is niet handig als kerstmis direct aan het begin van de vakantie begint: in jaren dat dat het geval is, is het wenselijk om de kerstvakantie een aantal dagen eerder te laten beginnen
- De doorstroomtoets valt soms te dicht bij de kerstvakantie
- Een kerstvakantie van 3 weken is te lang omdat het hele land dan te lang platligt

Over het algemeen is de indruk dat men het aanpassen van de kerstvakantie niet als groot issue ziet. Aandachtspunten rondom de kerstvakantie die genoemd zijn, hebben vooral te maken met de steeds terugkerende aandachtspunten: respondenten roepen op tot meer flexibiliteit voor ouders en om rekening te houden met gezinnen met verschillende achtergronden en daarmee verschillende vakantiebehoeftes (bv. met kerst bij familie in het buitenland op bezoek kunnen).

Voorjaarsvakantie

Met betrekking tot de adviesdata voor de voorjaarsvakantie, geven veel respondenten aan dat hierin rekening gehouden moet worden met carnaval (en niemand zegt dat hier géén rekening mee gehouden moet worden). Scholen mogen afwijken van de adviesdata, maar men vindt het duidelijker en eenduidiger als de adviesdata rekening houden met carnaval (én dat men er rekening mee houdt dat in regio Midden ook carnaval gevierd wordt). Knelpunt is dat carnaval niet jaarlijks op hetzelfde moment valt, en dat – als carnaval gevolgd wordt – mogelijk het jaarritme (gelijkmatige afwisseling vakantie en school) in de knel komt. M.b.t. Carnaval geven respondenten aan dat goed moet worden afgestemd rondom carnaval, de vakantie en de doorstroomtoets (dit lichten we verder toe in hoofdstuk 9.2).

Adviesdata of centraal vaststellen

We vroegen respondenten of zij er voorstander van zijn om voor de tussentijdse vakanties alleen nog adviesdata te geven (nu worden de kerstvakantie en een week meivakantie centraal vastgesteld). Voor de kerstvakantie is men niet per se voorstander van adviesdata i.p.v. centraal vastgestelde data, maar verwacht ook niet dat scholen of ouders dan heel andere keuzes gaan maken. Over het algemeen geldt dat de respondenten meer behoefte hebben aan duidelijkheid, dus wel adviesdata of zelfs centraal vastgestelde data (zoals voor de tweede week meivakantie, zie hierboven). Voor de toeristische sector bijvoorbeeld, is planbaarheid erg belangrijk. Voor scholen is een goede afwisseling tussen vakantie en school belangrijk. Voor ouders is het belangrijk dat hun kinderen (als ze op verschillende scholen zitten) tegelijk vakantie hebben. Enkele scholen vragen zich af wat de toegevoegde waarde van adviesdata is: het is verwarrend en kan leiden tot problemen in gezinnen als zij kinderen hebben die op andere momenten met vakantie zijn.

3.2.4 Scenario 3: flexibele vakantieweek

Het derde scenario dat we aan de respondenten voorgelegd hebben, betreft een flexibele vakantieweek die ofwel door school ofwel door ouders in te vullen is. We hebben respondenten gevraagd wat ze hiervan vinden, en of de flexibiliteit bij scholen of ouders zou moeten liggen.

Scenario 3: Flexibele vakantieweek – school en ouders

Zomervakantie

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Tussentijdse vakanties

- Een flexibele vakantieweek i.p.v. de adviesdata voor;
 - De tweede week meivakantie OF
 - Een andere vakantieweek (*bespreken: welke week zou hier geschikt voor zijn?*)

Wie beslist?

- School beslist wanneer deze week valt OF
- Ouders beslissen wanneer deze week valt (kunnen ook losse dagen zijn)

Onderstaande tabel vat samen hoe de verschillende typen belanghebbenden aankijken tegen het opnemen van enkele flexibele vakantiedagen door ouders⁵⁶. In het vervolg van de tekst lichten we dit toe.

Tabel 4: Uitkomsten scenario 3

Belanghebbenden	Scenario 3 Enkele flexibele vakantiedagen*, door ouders op te nemen			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties**				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

* In het oorspronkelijke scenario vroegen we naar een flexibele vakantieweek. De meeste respondenten die pleiten voor meer flexibiliteit voor ouders, denken aan enkele dagen (geen hele week). Daarom gaan we in deze tabel uit van enkele dagen.

** Dit geldt voor de ANWB, Schiphol heeft zich op dit punt niet uitgesproken

⁵⁶ Groen is positief, rood is negatief. Omdat binnen een groep belanghebbenden meningen uiteen kunnen lopen hebben we het mogelijk gemaakt om binnen een groep zowel een groene als rode kleur toe te kennen.

Roep om meer flexibiliteit voor ouders

Een rode draad door het onderzoek is dat veel (niet alle) respondenten pleiten voor (iets) meer flexibiliteit voor ouders bij het opnemen van vakantiedagen. Op dit punt vindt men de regeling onvoldoende aansluiten bij de huidige tijd. De meeste respondenten⁵⁷ willen de flexibiliteit bij ouders leggen, niet bij scholen: scholen hebben door de adviesdata, studiedagen etc. al enige flexibiliteit in het bepalen van de vakanties. Er is weinig animo om ouders direct een hele week vrij te geven, omdat dit teveel consequenties voor het onderwijs zal hebben. De VO-raad licht dit toe: *“Je moet in zo’n geval als school continu rekening houden met leerlingen die er niet zijn. Misschien kan je ouders een snipperdag geven, maar geef ouders structureel vijf dagen om zelf in te zetten.”* De meeste respondenten denken daarom aan een paar flexibel op te nemen dagen en verwachten daar de volgende voordelen van:

- Ouders kunnen een dagje eerder op vakantie, daarmee verkeersdrukke en/of hoge kosten vermijdend
- Ouders die zich het normaal niet kunnen permitteren, kunnen nu wel op vakantie
- Ouders kunnen hun kind een dagje rust geven als ze merken dat hun kind niet lekker in zijn/haar vel zit
- Het geeft veel opluchting bij ouders dat zij wanneer dat – om wat voor reden dan ook – nodig is, een dagje vrij kunnen opnemen voor hun kind (‘het geeft lucht’)
- Ouders krijgen ruimte om vakantiedagen flexibel op te nemen wat recht doet aan de verschillende achtergronden, familietradities, feestdagen en vakantievoorkeuren die ouders hebben
- Leerplichtambtenaren hoeven minder tijd te besteden aan luxeverzuim, en kunnen daardoor meer tijd besteden aan andere vormen van verzuim met een ernstiger achterliggende problematiek

Onderstaand voorbeeld komt van een van de geïnterviewde scholen, waar ouders al meer flexibiliteit hebben. Dit kan inspiratie bieden voor mogelijkheden om deze flexibiliteit te organiseren. Belangrijk is om daarbij op te merken dat dit een voorbeeld van een Agora-school betreft, waar met individuele leerlijnen gewerkt wordt en waar men gewend is maatwerk te leveren.

Flexibele dagen voor ouders

Een van de respondenten is directeur van een middelgrote VO-school waar Agora-onderwijs gegeven wordt. De school biedt ouders de mogelijkheid om 16 dagen per jaar flexibel op te nemen en maakt dit mogelijk door geen tweede week meivakantie, geen voorjaarsvakantie en geen herfstvakantie te plannen.

De school heeft enkele regels ingesteld rondom het opnemen van flexibele dagen om te zorgen dat het organisatorisch haalbaar is. Ouders moeten aan het begin van het schooljaar (in de eerste maand) kiezen of ze de traditionele vakanties willen volgen of dat ze flexibel willen zijn. Als ouders kiezen voor de flexibele optie en ze willen langer dan een week vrij zijn, dan moeten ze dat ten minste twee maanden van tevoren laten weten.

De ervaring leert dat ongeveer driekwart van de ouders alsnog voor de standaard vakantieweken kiest, vaak omdat andere kinderen op reguliere scholen zitten. De ouders die wel gebruik maken van de mogelijkheid flexibele vakantiedagen op te nemen zijn hierover overwegend positief: ouders kunnen op andere momenten langer weg, kunnen goedkoper op vakantie, er is geen gedoe rondom vrij vragen voor bijvoorbeeld een bruiloft en ouders kunnen makkelijk een vrije dag nemen op andere dan christelijke feestdagen.

Ook docenten krijgen meer flexibiliteit bij het inplannen van hun vakanties. Aandachtspunt is dat soms daardoor te veel docenten besluiten te werken in de vakantieweken, waardoor er sprake is van over- en ondercapaciteit. De school heeft daarin beslist dat de wens van leerlingen leidend is, en de docenten met elkaar moeten afstemmen om voor de passende capaciteit te zorgen.

Het is voor de school niet erg dat leerlingen er afwisselend wel en niet zijn, omdat leerlingen hun eigen ontwikkelpad volgen en de school niet werkt met een leerstofjaarlaagsysteem. De directeur merkt op dat leerlingen soms niet alle dagen opnemen omdat ze school zo leuk vinden. Binnen het Agora-onderwijs is dat geen probleem.

Flexibiliteit onder voorwaarden

Enkele landelijke onderwijsorganisaties, waaronder CNV Onderwijs PO, CNV Onderwijs VO en FvOv, zijn tégen de mogelijkheid om flexibele dagen op te nemen, omdat dit niet in het belang van goed onderwijs is. Scholen hebben behoefte aan structuur en goed onderwijs en het is belangrijk dat leerlingen hetzelfde aangeboden krijgen en met elkaar op dezelfde leerlijn zitten. Deze organisaties vrezen dat scholen de hele tijd in reparatiemodus moeten zitten om achterstanden te werken. Dat betekent volgens deze organisaties niet dat er helemaal geen ruimte is voor ouders: *“Als er belangrijke kwesties zijn krijgen ze daar vast verlof voor en ouders gaan ook gewoon weg als ze wegwillen en nemen de boete.”*

Scholen zien dat ouders behoefte hebben aan meer flexibiliteit en willen hen hierin tegemoet komen, maar hebben ook hun twijfels over wat dit betekent voor de administratie, de kwaliteit van onderwijs, de ontwikkeling van kinderen, de organisatie van het onderwijs en de werkdruk van leraren. Grote vo-scholen in steden met grootstedelijke problematiek zijn huiverig voor het scenario omdat het momenteel al moeilijk is de leerlingen op school te krijgen en er weinig contact is met ouders of ouders zijn niet in beeld. Zij vrezen dat leerlingen (en ouders) gebruik maken van de geboden ruimte, en dat dit niet ten goede komt aan hun ontwikkeling. In andere gesprekken wordt dit specifieke punt niet benoemd, maar denkt men ook dat het met name in het vo problemen kan opleveren. Dit omdat in het vo voor ouders/individuele leerlingen minder ruimte is om dagen vrij op te nemen doordat er veel toetsen en praktijkopdrachten zijn, en ook betekent dit dat alle individuele docenten voor alle leerlingen moeten bijhouden waar ze staan (scholen die al meer gedifferentieerd werken, ervaren hier geen problemen mee).

Wanneer ouders meer flexibiliteit krijgen, dan zouden daar duidelijke voorwaarden aan verbonden moeten worden, geven respondenten aan. Zo zouden scholen bepaalde periodes moeten kunnen vaststellen (bv rondom de doorstroomtoets of centrale examens) waarin ouders de dagen niet mogen opnemen. Ook kunnen er in verkiezingsjaren eventueel restricties rondom de verkiezingen opgelegd worden, zo geeft het ministerie van BZK aan.

Invloed van ouders

Overigens wordt in de gesprekken duidelijk dat veel scholen ouders al tegemoet komen door bijvoorbeeld studiedagen te plannen op dagen die ouders graag vrij nemen (bijvoorbeeld 6 december of de vrijdag voor de voorjaarsvakantie). Met het plannen van de studiedagen wordt hierin rekening gehouden met de leerlingpopulatie. Of hier rekening mee wordt gehouden, ligt aan de bereidwilligheid van de schoolleider/het bestuur. Het geven van toestemming voor deze vrije dagen levert geregeld spanning op, bijvoorbeeld als een schoolleider geen toestemming geeft maar een bestuurder na beklag van de ouders wél. Ouders kunnen scholen onder druk zetten om toestemming te verlenen. We spraken ook scholen die ouders al snipperdagen geven, ook al mag dat formeel niet. Om eenduidigheid te creëren is het wellicht beter om het centraal te regelen, benoemen de respondenten in de groepsgesprekken.

En wanneer ouders niet tegemoet gekomen worden in hun vakantiewensen, dan melden ouders hun kind ziek. Leerplichtorganisatie Ingrado pleit om die reden voor meer flexibiliteit in de vakanties, om daarmee dergelijk ‘luxeverzuim’ (een dag eerder op vakantie) tegen te gaan. *“Leerplichtambtenaren moeten door de*

centrale vaststelling van een aantal schoolvakanties, op die momenten relatief veel tijd besteden aan het handhaven van 'luxeverzuim'. Dat gaat ten koste van tijd die besteed kan worden aan andere vormen van verzuim met een ernstiger achterliggende problematiek." Leerplichtambtenaren voelen zich niet altijd serieus genomen als er handhaving nodig is rondom luxeverzuim.

Flexibele dagen voor onderwijspersoneel

In de gesprekken met de Ledenadviesraad en de Adviesraad Schoolleiders van de VO-raad komt naar voren dat vanuit het onderwijspersoneel, en met name jongere collega's, ook een wens bestaat om meer flexibele vakantiedagen te kunnen opnemen. Dit zal organisatorisch uitdagend worden, vrezen de partijen, om dit in het strakke onderwijssysteem georganiseerd te krijgen, waardoor men vreest voor lesuitval.

Langere flexibele periode

De ouderorganisaties zijn overigens wel voorstander van een langere flexibele periode: zij denken aan een door ouders flexibel inzetbare periode van enkele dagen tot 2 weken, met de voorkeur voor 1 à 2 weken. De ouderenorganisaties hebben de voorkeur dat deze weken van de zomervakantie afgaan, omdat voor sommige kinderen en ouders zes weken thuis te lang is. Bijvoorbeeld voor kinderen die thuis niet veel ondersteund worden in hun ontwikkeling, kinderen die niet op vakantie gaan en geen uitstapjes doen, kinderen van wie ouders de hele dag moeten werken, kinderen die niet op straat kunnen spelen of juist de hele dag op straat zijn. Voor deze kinderen en ouders is de lange zomervakantie niet prettig en deze leerlingen lopen hierdoor leerachterstanden op. Ook andere respondenten geven in de gesprekken aan dat wat hen betreft de zomervakantie beter ingekort kan worden. Daarnaast wordt benoemd dat de flexibele dagen enkele christelijke feestdagen zouden kunnen vervangen, omdat deze door een deel van de Nederlanders niet meer gevierd worden (zie ook paragraaf 3.2.5).

Voordelen van deze ruime mogelijkheid zijn (naast bovengenoemde): ouders die normaal vanwege de kosten niet op vakantie kunnen, kunnen dat nu wel; gezinnen kunnen buiten de massa om op vakantie; kinderen hebben een plek om naartoe te gaan doordat de school in de zomervakantie langer open is; leraren kunnen zelf ook flexibeler vakanties plannen. De ouderorganisaties beseffen dat een dergelijke verandering veel vraagt van scholen. Om dit goed te kunnen, zal er meer zicht moeten komen op de individuele ontwikkeling van leerlingen en moet het onderwijs anders ingericht worden (meer gedifferentieerd leren). Om die reden (te grote verandering) pleiten veel andere belanghebbenden ervoor om met enkele dagen te starten.

3.2.5 Scenario 4: geen voorgeschreven vakantieperiodes – school/ouders beslissen

In het vierde scenario zijn er geen door OCW voorgeschreven vakantieperiodes, of alleen adviesdata. Dit scenario gaat daarmee een stap verder dan scenario drie, waar we een flexibele vakantieweek/enkele flexibel op te nemen vakantiedagen bespreken. Met de respondenten is besproken wat ze van de drie opties vinden binnen scenario vier: 1) de scholen beslissen wanneer ze de vakanties inplannen, 2) een hybride vorm van scholen en ouders beslissen over de vakanties en tot slot 3) ouders kunnen volledig zelf bepalen wanneer ze de vakantiedagen opnemen.

Scenario 4: Geen voorgeschreven vakantieperiodes – school/ouders beslissen

Zomervakantie en tussentijdse vakanties

- Scholen beslissen zelf wanneer zij de vakanties inplannen.
OF
- Scholen beslissen over enkele vaste vakantiemomenten voor leerlingen. Ouders kunnen de overige vakantiedagen flexibel opnemen.
OF
- Ouders kunnen alle vakantiedagen flexibel opnemen.

NB: Onderwijstijd blijft gelijk.

- Adviesdata in dit scenario?
 - OCW geeft adviesdata OF
 - OCW geeft geen adviesdata

Zoals de tabel hieronder laat zien, zien de respondenten weinig voordelen van dit scenario. Onder de tabel lichten we de uitkomsten verder toe.

Tabel 5: Uitkomsten scenario 4

Belanghebbenden	Scenario 4 geen voorgeschreven vakantieperiodes			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

Te complex om af te stemmen en slecht voor de kwaliteit van het onderwijs

Men is geen voorstander van dit scenario. Alle type betrokken partijen benoemen dat dit scenario onrust, afstemmingsproblemen en discussie met zich zal meebrengen. Respondenten geven aan dat afstemmen tussen scholen onderling momenteel al lastig is, en als daar ook de ouders en hun voorkeuren bij komen wordt het te complex. Ook vreest men dat de kwaliteit van het onderwijs afneemt. Binnen het huidige onderwijssysteem is dit geen realistisch scenario. Dit is alleen mogelijk als een school het onderwijs al anders organiseert (zoals bijvoorbeeld het Agora-onderwijs waar al met individuele leerlijnen wordt gewerkt).

Als dit scenario wel ingevoerd wordt (waar men geen voorstander van is) dan zou de ruimte voor de vakantieplanning bij de school moeten liggen en niet bij de ouders, vinden de meeste respondenten (Vo-

raad en Sectorraad GO zien liever dat als er meer flexibiliteit komt, dit dan bij de scholen ligt). Maar ook daar is men niet voor: ook de ouderorganisaties zijn er geen voorstander van dat ouders alle vakanties kunnen bepalen. Wel pleiten ze voor een (kleine) uitbreiding van scenario drie, door ouders de mogelijkheden te geven één of twee weken flexibel op te nemen (i.p.v. enkele dagen, zie ook paragraaf 3.2.4).

Planbaarheid is cruciaal

Belanghebbenden vanuit vervoer en toerisme zijn geen voorstander van dit scenario vanwege het gebrek aan planbaarheid. Als alle scholen of ouders zelf bepalen wanneer ze op vakantie gaan, wat kan er dan nog gepland worden? Wanneer moet het animatieteam optreden en wanneer kan Schiphol de grootste pieken verwachten? Met vastgestelde vakanties is er voorspelbaarheid en dat is voor partijen in de toeristische sector erg belangrijk. Deze organisaties vrezen dat wanneer scholen of ouders de vakanties zelf mogen indelen, dat ze niet overzien op welke andere systemen/branches dit invloed heeft, en welke problemen dan ontstaan. Tot slot is ook voor het organiseren van de verkiezingen is planbaarheid en duidelijkheid het fijnst. Met dit scenario bestaat de kans dat er minder mensen in Nederland zijn tijdens de verkiezingen.

Extra uitdaging voor de kinderopvang

De kinderopvangorganisaties geven nadrukkelijk aan dat deze mate van flexibiliteit voor scholen voor de opvangorganisaties zeer onwenselijk is: *“100% buikpijn”*. Bso's vangen vaak kinderen van verschillende scholen op. Wanneer scholen zelf beslissen welke week zij dicht zijn, dan zou dat ten koste gaan van de kwaliteit van het aanbod. *“Je zou kinderen alleen maar aan het opvangen zijn met heel veel kunst- en vliegwerk, dat heeft niks meer met kwaliteit te maken.”* Naast de kwaliteit heeft het ook grote invloed op de beschikbaarheid en inzet van het personeel. Een van de kinderopvangorganisaties die we dit scenario hebben voorgelegd licht toe dat veel pedagogische professionals in een combifunctie werken, wat vaak betekent dat ze zowel de peuteropvang als de bso doen. Het wordt, bovenop de huidige personeelstekorten, een nog grotere uitdaging om voldoende personeel op de juiste locatie te krijgen. Daarbij wordt de bso waarschijnlijk duurder: de opvang moet vaker een hele dag open zijn. Wanneer ouders zouden mogen kiezen speelt dit probleem minder, omdat zij dan op vakantie gaan en hun kinderen niet naar de bso brengen.

Mogelijke voordelen: meer flexibiliteit, minder tijd kwijt aan luxeverzuim

Er zijn voor dit scenario twee voordelen benoemd (die volgens de belanghebbenden niet opwegen tegen de nadelen): flexibiliteit voor scholen en ouders en de bespaarde tijd die leerplichtambtenaren niet of minder in het luxeverzuim hoeven te steken. De PO-Raad geeft aan dat meer flexibiliteit voor scholen prettig zou zijn, omdat scholen dan kunnen kiezen voor een kortere zomervakantie⁵⁸. Andere genoemd voordelen zijn dat meer flexibiliteit voor ouders betekent dat ze hun eigen werk beter met de vakanties van hun kinderen kunnen afstemmen. Ook is meerdere keren benoemd dat het meer inclusiviteit biedt rondom de door ouders de keuze te geven op welke feestdagen ze vrij willen, i.p.v. standaard vrij te zijn op de christelijke feestdagen. Ook voor leerplicht zou meer flexibiliteit voor scholen en ouders prettig zijn omdat de organisatie dan minder tijd kwijt is aan handhaving rondom luxeverzuim: dit kost momenteel veel tijd, en dat gaat ten koste van tijd die aan ernstigere problematiek besteed kan worden.

⁵⁸ De PO-Raad heeft echter niet specifiek op dit scenario gereageerd, maar heeft in een algemene reactie aangegeven dat er vanuit de sector behoefte is aan meer flexibiliteit op het vlak van vakanties.

3.2.6 Scenario 5: verschillen tussen sectoren

In het vijfde en laatste scenario verschillen de data voor de tussentijdse vakanties tussen de onderwijssectoren po en vo, vanuit het idee dat er in het po en vo andere belangen zijn m.b.t. de vakanties.

Scenario 5: Verschillen tussen sectoren

Zomervakantie

- Geen wijzigingen ten opzichte van de huidige regeling

Tussentijdse vakanties

- Voor de tussentijdse vakanties zijn er andere vakantiedata (centraal vastgesteld en/of adviesdata) voor po (inclusief so, sbo) en vo (inclusief vso) (*bespreken: welke verschillen denk je aan?*)

In onderstaande tabel is weergegeven wat de belanghebbenden vinden van deze optie. Op enkele voordelen benoemd door scholen na, wordt dit laatste scenario als een (zeer) slechte optie gezien waarvan (bijna) alle belanghebbenden aangeven dat het beter is om niet in te voeren.

Tabel 6: Uitkomsten scenario 5

Belanghebbenden	Scenario 5 verschillen tussen sectoren			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

Meest nadelig voor ouders met kinderen in beide sectoren, ook nadelig voor onderwijspersoneel

In bijna alle gesprekken werden de nadelen voor gezinnen met kinderen in beide onderwijssectoren benoemd. Wanneer dit scenario wordt ingevoerd, kunnen er lokaal verschillen staan in de vakantieplanning van scholen wat het voor ouders met kinderen in beide onderwijssectoren moeilijk maakt. Als de tussentijdse vakanties voor po en vo hetzelfde zijn, geeft dit veel meer duidelijkheid. En wanneer de vakanties niet gelijklopen, zal dit waarschijnlijk lijken tot meer ongeoorloofd verzuim. Ook voor de aantrekkelijkheid van het beroep is het nadelig: het is voor onderwijsprofessionals aantrekkelijker om in het onderwijs te werken als zij weten dat ze tegelijk met hun kinderen vakantie hebben. Respondenten vinden dit een belangrijk aandachtspunt gezien de huidige personeelstekorten in het onderwijs.

Een uitkomst voor het primair onderwijs

Een voordeel van dit scenario dat werd opgebracht is dat het voor scholen in het basisonderwijs prettig kan zijn, omdat zij dan in de vakantieplanning geen rekening meer hoeven te houden met de eindexamens. Wanneer po en vo de vakantieplanning afstemmen, prevaleert veelal het belang vanuit het vo (voldoende tijd na de meivakantie voor de examens en voorbereiding daarop) boven het belang van het po (niet te lange periode tussen mei- en zomervakantie), waardoor de periode richting de zomervakantie voor basisschoolleerlingen (te) lang kan duren. Dit knelpunt is vaker opgebracht (zie ook paragraaf 3.2.2), maar was voor dit scenario het enige voordeel, en weegt niet op tegen de nadelen die respondenten benoemen (wel hebben we in de tabel voor de scholen één hokje groen gekleurd vanwege dit geluid vanuit het po).

ANWB voegt nog toe dat – wanneer po en vo andere vakantiedata kennen – het po eerder met vakantie gaan, waardoor de school niet tot ver in de zomer (zie paragraaf 3.2.2) hoeft door te lopen. Dit zou een voordeel zijn maar weegt ook voor de ANWB niet op tegen de nadelen van dit scenario.

4. Gebruik ontheffingsmogelijkheden

4.1 Uitkomsten literatuurstudie

4.1.1 De ontheffingsmogelijkheden

De Regeling vaststelling schoolvakanties biedt scholen in bepaalde situaties de mogelijkheid om af te wijken van de vastgestelde regio-indeling of de planning van de zomervakantie. Deze ontheffingsmogelijkheden omvatten:

- **Afwijking van de regio-indeling⁵⁹:**
 - Wanneer een significant deel van de leerlingen (meer dan de helft) in een andere vakantieregio woont.
 - Als gedurende drie opeenvolgende schooljaren meer dan 70% van de leerlingen doorstroomt naar VO-scholen in een andere regio, mag de school de zomervakantie van die andere regio volgen.

Bij gemeentelijke herindelingen wordt gestreefd naar een eenduidige vakantieregio voor alle scholen binnen de nieuwe gemeente. Als gemeenten samenvoegen en tot verschillende regio's behoorden, beslist de minister uiteindelijk tot welke regio de nieuwe gemeente gaat behoren, na overleg met het college van burgemeester en wethouders. Scholen kunnen bij de gemeente een aanvraag indienen om bij een andere regio te horen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn na een dergelijke gemeentelijke herindeling, waarbij het streven is om alle scholen binnen een gemeente zoveel mogelijk tot dezelfde vakantieregio te laten behoren.

- **Afwijking van de zomervakantie⁵⁹⁶⁰**
 - Scholen in het basis- en speciaal onderwijs mogen de zomervakantie met maximaal twee dagen verlengen.
 - Scholen in cluster 3 en 4 van het (voortgezet) speciaal onderwijs mogen de zomervakantie inkorten.
 - Een VO-school met een tijdelijke nevenvestiging in een andere regio mag de zomervakantie van die nevenvestiging aanpassen, zolang de vakantie niet eerder begint dan de vroegste en niet later eindigt dan de laatste vakantieperiode van alle vestigingen.
 - Voor scholen op de Waddeneilanden (dit geldt voor Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog) geldt een ontheffingsmogelijkheid, waarbij de zomervakantie in zowel het primair als voortgezet onderwijs een week korter is, namelijk vijf weken. In ruil daarvoor mogen de scholen de herfstvakantie met één week verlengen. Deze ontheffing is ingegeven door de grote aanwezigheid van toeristen tijdens de zomermaanden en het feit dat veel ouders in de toeristische sector werken, waardoor de zomer niet altijd de meest geschikte periode is voor een gezinsvakantie.

⁵⁹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0045146/2022-08-01>

⁶⁰ Regeling vaststelling schoolvakanties 2025–2030 (Staatscourant nr. 19237)

De leerplichtwet biedt ook mogelijkheden voor bijvoorbeeld ouders met seizoensgebonden beroepen:

- Wanneer ouders vanwege hun werk niet in staat zijn om tijdens de schoolvakanties vrij te nemen, zijn er mogelijkheden om toch met hun kinderen op vakantie te gaan buiten de reguliere periodes. De wet staat ouders toe om éénmaal per schooljaar verlof aan te vragen voor maximaal tien schooldagen. Dit is echter uitsluitend toegestaan indien het beroep van een van de ouders een vakantie tijdens de vastgestelde schoolvakanties onmogelijk maakt. In de praktijk wordt dit verlof vrijwel uitsluitend toegekend aan ouders met seizoensgebonden werkzaamheden in de horeca of agrarische sector, mits zij tevens eigenaar zijn van het desbetreffende bedrijf.⁶¹

4.1.2 Ervaringen met de ontheffingsmogelijkheden

Hoewel de mogelijkheid voor ontheffingen bedoeld is als oplossing, kan het de problemen niet altijd volledig wegnemen. Een belangrijk knelpunt ontstaat wanneer ouders kinderen hebben die zowel in het primair onderwijs (po) als in het voortgezet onderwijs (vo) zitten, of wanneer kinderen verschillende scholen bezoeken die onder uiteenlopende regio-indelingen vallen. Een ander aspect is dat ouders zelf, als professionals in het onderwijs, mogelijk ook in verschillende regio-indelingen werkzaam zijn. Dit kan ertoe leiden dat gezinsleden op verschillende tijdstippen vakantie hebben, wat het lastig maakt voor ouders om een gezamenlijke vakantie te plannen en de benodigde opvang te organiseren.⁶²

Ontheffingen voor de Waddeneilanden

Zoals we hierboven beschreven geldt voor de Waddeneilanden een ontheffingsmogelijkheid waarbij de zomervakantie een week korter is en scholen de herfstvakantie met één week mogen verlengen. De literatuurstudie biedt enig inzicht in de mate waarin scholen op de Waddeneilanden gebruikmaken van de ontheffingsmogelijkheid om af te wijken van het landelijke vakantierooster.

Op Ameland kiezen de basisscholen al jarenlang voor een verkorte zomervakantie van vijf weken, in tegenstelling tot de zes weken die in de rest van Nederland gangbaar zijn. De extra week vakantie wordt vervolgens toegevoegd aan de herfstvakantie, die daardoor langer duurt én eerder begint dan elders in het land.⁶³ Deze keuze is nauw verbonden met de specifieke sociale en economische context van het eiland. Tijdens de zomermaanden is het op Ameland topdrukte vanwege het toeristenseizoen. Veel ouders en jongeren zijn in deze periode werkzaam in de horeca, de recreatiesector of bij de veerdienst. Lang op vakantie gaan in de zomer zit er voor deze gezinnen simpelweg niet in. Een langere herfstvakantie daarentegen sluit beter aan bij de behoefte aan rust en vrije tijd na de zomerdrukte. Leerkrachten, ouders en ondernemers op Ameland geven aan dat deze regeling goed aansluit bij de lokale situatie. Er is zelfs sprake van weerstand tegen de reguliere zes weken zomervakantie. Eerdere pogingen om het landelijke rooster aan te houden leidden tot onvrede onder ouders en schoolpersoneel. Zij waarderen juist de flexibiliteit om in het najaar vakantie te nemen, wanneer het rustiger is op het eiland en toeristische drukte afneemt. Bovendien levert de vroege herfstvakantie een bijkomend economisch voordeel op: het eiland kan dan opnieuw toeristen ontvangen, ook buiten het hoogseizoen. Daarmee ondersteunt de aangepaste vakantieplanning niet alleen het welzijn van gezinnen, maar ook de lokale economie.⁶³

⁶¹ Raadpleeg de leerplichtwet voor meer voorbeelden: https://wetten.overheid.nl/BWBR0002628/2024-01-01/#Paragraaf3_Artikel11

⁶² Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.; Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

⁶³ https://nos.nl/artikel/2533117-amelandse-kinderen-alweer-naar-school-te-veel-toeristen-voor-echte-vakantie?utm_source=chatgpt.com

Op Terschelling is er in het primair onderwijs net als op Ameland sprake van een tweewekse herfstvakantie. De zomervakantie is wel zes weken, en de meivakantie is wat korter⁶⁴. Op het eiland speelt er een levendige discussie over verlof en vakanties vanwege vergelijkbare uitdagingen als op Ameland: het toerisme is de belangrijkste economische motor, maar de schoolvakanties vallen samen met de drukste periodes van het jaar. Ouders kunnen daardoor moeilijk gezamenlijk met hun kinderen op vakantie, terwijl scholen te maken krijgen met een stroom aan uitzonderingsverzoeken en de spanningen (met leerplicht) die dat met zich meebrengt.⁶⁵ Om de knelpunten bespreekbaar te maken en tot mogelijke oplossingen te komen, organiseerden de Terschellinger Ondernemers Vereniging en het bestuur van CVPO Terschelling op 27 februari 2025 een debatavond met ouders, leerkrachten en beleidsmakers. Tijdens het debat kwam naar voren dat schooldirecteuren zich klem voelen tussen regelgeving en begrip voor de situatie van ouders. Ook werd benadrukt dat het huidige systeem oneerlijke verschillen veroorzaakt in de toekenning van verlof en dat het belang van het kind hierbij soms naar de achtergrond verdwijnt. Ook hier (zie ook hoofdstuk 3.2.4) is er behoefte aan meer flexibel door ouders in te zetten vakantiedagen. De eilanders refereren hierbij naar een eerder systeem waarbij gezinnen tien flexibele dagdelen per jaar konden opnemen, binnen duidelijke grenzen. Men zou graag naar dat systeem terug willen.⁶⁵

We hebben verder geen openbare informatie gevonden over hoe scholen op andere Waddeneilanden hun vakanties vormgeven en of zij gebruikmaken van de ontheffingsmogelijkheden.

4.2 Uitkomsten gesprekken en enquête

In dit deelhoofdstuk delen we de uitkomsten uit de gesprekken en de enquête omtrent het onderwerp ontheffingsmogelijkheden.

4.2.1 Werving en respons enquête

We hebben een enquête opgesteld waarin we scholen hebben gevraagd of en waarom zij wel/geen gebruik maken van de ontheffingsmogelijkheden. We hebben de enquête met behulp van de openbare DUO-data gestuurd naar scholen en besturen⁶⁶ die dichtbij de grenzen van de vakantieregio's liggen (in het vervolg: grensregio's). We begonnen met een selectie van scholen in de grensregio's: gemeenten die liggen op de overgang tussen regio Noord en Midden, of tussen regio Midden en Zuid. In deze eerste ronde hebben we 60 basisscholen (po), 60 middelbare scholen (vo), 60 vso-scholen en 60 so/sbo-scholen benaderd. In een tweede ronde hebben we nog eens 380 extra scholen in grensregio's benaderd. Daarmee hebben we in totaal 620 scholen aangeschreven.

Op de enquête voor de scholen en schoolbesturen in de grensregio's hebben 37 respondenten gereageerd, een respons van 6%. Dit is onvoldoende respons om harde uitspraken over de uitkomsten te kunnen doen. Waarschijnlijk is het een onderwerp dat niet echt leeft onder de scholen. Alle sectoren zijn vertegenwoordigd, zoals te zien is in tabel 7. De resultaten van de uitvraag beschrijven we in 4.2.2.

⁶⁴ Vakanties Primaire Onderwijs Terschelling

⁶⁵ Verlof binnen het onderwijs: Tijd voor verandering. Werkblad Terschelling, (2042), 7-8

⁶⁶ We hebben besturen rechtstreeks via de DUO-data benaderd, en omdat de contactgegevens van besturen niet altijd duidelijk te herleiden waren uit de DUO-data, hebben we daarnaast scholen gevraagd de wervingsmail intern door te sturen naar hun bestuur.

Tabel 7: Respons naar type onderwijs

Type onderwijs	Respons (n=37)
Regulier basisonderwijs	57%
Regulier voortgezet onderwijs	16%
Voortgezet speciaal onderwijs	5%
Meerdere typen binnen het bestuur	11%
Onbekend	11%

Voor de Waddeneiland (Vlieland, Ameland, Terschelling en Schiermonnikoog) hebben we een aparte enquête gemaakt, omdat scholen op de eilanden een andere ontheffingsmogelijkheid hebben. Deze enquête hebben we naar alle scholen op de Waddeneilanden gestuurd. Vier schoolleiders van scholen op een Waddeneiland hebben de enquête ingevuld. De respons komt van de Waddeneilanden Terschelling en Ameland. De resultaten van de uitvraag beschrijven we in 4.2.3.

4.2.2 Gebruik van de ontheffingsmogelijkheden

In de enquête hebben we gevraagd of de school, of een of meer scholen binnen het bestuur, gebruik maken van (één van) de verschillende ontheffingsmogelijkheden (zie tabel 8).

Van de 37 scholen of schoolbesturen uit grensregio's hebben er drie (8%) aangegeven van één van de ontheffingsmogelijkheden gebruik te maken. Twee scholen doen dit om aan te sluiten bij een andere vakantieregio. Een van deze scholen geeft aan dat dit wordt gedaan omdat er een (tijdelijke) nevenvestiging in een andere vakantieregio bevindt dan de hoofdvesting. De derde school doet mee aan de pilot Experiment Ruimte in Onderwijstijd. Deze school is een Sterrenschool, en het (deels) afwijken van de reguliere schoolvakanties maakt deel uit van het onderwijsconcept.

Tabel 8: Respons naar soort ontheffingsmogelijkheid (n=37)

Ontheffingsmogelijkheid	Respons (n=37)
Ja, we sluiten aan bij een andere vakantieregio dan die waarin de school zich bevindt.	5%
Ja, we maken gebruik van de mogelijkheid om de zomervakantie in te korten (alleen van toepassing op scholen in cluster 3 en 4 van het (voortgezet) speciaal onderwijs)	0%
Ja, we maken gebruik van de mogelijkheid om de zomervakantie met maximaal twee dagen te verlengen (alleen van toepassing op scholen in het basis- en speciaal onderwijs)	0%
Ja, op een andere manier	3%
Nee, we maken geen gebruik van de ontheffingsmogelijkheden	81%
Weet ik niet	8%

De rest van de respondenten (81%) geeft aan geen gebruik te maken van een van de ontheffingsmogelijkheden, en een klein deel (8%) weet niet of er gebruik wordt gemaakt van de ontheffingsmogelijkheden. Aan de respondenten die hebben aangegeven geen gebruik te maken van een ontheffingsmogelijkheid, hebben we gevraagd waarom de school/de scholen binnen het bestuur er geen gebruik van maakt. Van de 30 gaven 26 respondenten aan dat het niet nodig is, één respondent gaf aan niet bekend te zijn met de ontheffingsmogelijkheden en één respondent gaf aan dat er voldoende vakantiespreiding binnen de wettelijke kaders geboden kon worden.

Ervaringen vanuit de groepsgesprekken

Ook in de groepsgesprekken hebben we gevraagd of respondenten op de hoogte zijn van de ontheffingsmogelijkheden en of ze er gebruik van maken. De meesten scholen zijn niet bekend met de ontheffingsmogelijkheden en niet iedereen weet of er wel of geen gebruik van gemaakt wordt (soms gaat het al jarenlang op een bepaalde manier). Scholen in grensregio's zijn wel op de hoogte maar de scholen die wij spraken maken geen gebruik van de ontheffingsmogelijkheid. Ze geven aan dat het lastig is om een school in een grensregio te zijn. Of je nu wel of niet kiest voor de ontheffingsmogelijkheid, het valt altijd ergens onhandig uit. De VO-raad ziet een verruiming van de ontheffingsmogelijkheden als een van de mogelijke manieren om meer flexibiliteit voor ouders en scholen te krijgen in de schoolvakantieregeling. De Sectorraad GO geeft aan dat flexibiliteit in de grensregio's zeer gewenst is, in het gespecialiseerd onderwijs komt het vaak voor dat leerlingen in een andere regio naar school gaan dan waar ze wonen.

4.2.3 Ontheffingen op de Waddeneilanden

Voor scholen op de Waddeneilanden (Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog) geldt een ontheffingsmogelijkheid, waardoor de zomervakantie in zowel het primair als voortgezet onderwijs een week korter is/mag zijn, namelijk vijf weken. In ruil daarvoor mogen de scholen op de Waddeneilanden de herfstvakantie met één week verlengen. Deze ontheffing is ingegeven door de grote aanwezigheid van toeristen tijdens de zomermaanden en het feit dat veel ouders in de toeristische sector werken, waardoor de zomer niet altijd de meest geschikte periode is voor een gezinsvakantie. Naast via de literatuurstudie hebben we ook middels de enquête en een groepsgesprek met scholen op de Waddeneilanden informatie over het gebruik van de ontheffingsregeling op de Waddeneilanden opgehaald.

Vanuit de enquête

Er wordt wisselend gebruik gemaakt van de ontheffingsmogelijkheden voor de Waddeneilanden, blijkt uit de respons van de vier schoolleiders op de enquête. Twee schoolleiders die de enquête invulden, weten niet of er gebruik wordt gemaakt van de ontheffingsmogelijkheid. Dit kan het geval zijn, doordat de regeling zo vertrouwd is, dat deze niet meer als een ontheffing voelt.

Een schoolleider van een school op Terschelling geeft aan geen gebruik te maken van de ontheffingsmogelijkheid omdat het voor de huidige situatie niet van toepassing is. Een schoolleider van een school op Ameland geeft aan wel van de ontheffingsmogelijkheid gebruik te maken. Deze school heeft vijf weken zomervakantie twee weken herfstvakantie. Voor veel ouders van de leerlingen op de Waddeneilanden is het in verband met de start van het hoogseizoen van belang dat de schoolvakantie zo vroeg mogelijk start.

Vanuit het groepsgesprek

Naast de enquête hebben we ook gesprekken gevoerd met schoolleiders op de Waddeneilanden. We spraken met vier schoolleiders van scholen op Ameland en Terschelling⁶⁷. Allereerst hebben we gevraagd naar hoe zij de vakanties indelen en of ze gebruik maken van de ontheffingsmogelijkheid voor de Waddeneilanden. Hier zit variatie in tussen de scholen:

- Variant 1a: 5 weken zomervakantie, 2 weken herfstvakantie en 2 weken meivakantie
- Variant 1b: hetzelfde aantal weken als bij 1a, maar altijd meegaan met de eerste landelijke zomervakantieregio
- Variant 2: 6 weken zomervakantie, 2 weken herfstvakantie en 1 week meivakantie

⁶⁷ We hebben ook scholen op Vlieland en Schiermonnikoog uitgenodigd.

Op Ameland is de herfstvakantie twee weken en altijd in dezelfde weken (andere dan de adviesdata), als het seizoen ten einde loopt. Op Terschelling maken niet veel gezinnen waarvan de ouders in de toerismebranche werken gebruik van de tweede week herfstvakantie om op vakantie te gaan vanwege een groot sportevenement op het eiland. Dit trekt ook weer veel toeristen en is nog een piek in de inkomsten.

Voor de schoolleiders die gebruik maken van de ontheffingsmogelijkheid voor de Waddeneilanden is deze zeer gewenst. In de zomerperiode willen de ondernemers op de eilanden graag hun bedrijven open houden voor inkomsten uit het toerisme. Zelf met vakantie gaan tijdens de schoolvakanties heeft dan niet de voorkeur (gebeurt ook wel). En door personeelstekorten is het niet altijd mogelijk om vervangend personeel te vinden.

Als het qua werk echt niet mogelijk is om op vakantie te gaan, kunnen ouders een verzoek indienen middels de regeling 'beroep op vrijstelling'⁶⁸. Hiermee kan maximaal tien dagen extra verlof aangevraagd worden. Ondanks de algemene tevredenheid over deze regeling ervaren enkele schoolleiders dit soms als aan lastig en grijs gebied: wanneer geef je een ondernemer wel toestemming en wanneer niet? Dit levert frustratie en onrust op. Ook noemen de schoolleiders de onrust die het geeft als leerlingen vaak afwisselend afwezig zijn en de extra werkdruk die het de docenten oplevert. De schoolleiders ervaren goed contact met de leerplichtambtenaren. Enkele schoolleiders hebben heel duidelijk met de leerplichtambtenaar afgesproken wanneer ouders extra verlof krijgen en wanneer niet. Het helpt in het contact met de ouders wel beter als de leerplichtambtenaar niet iemand uit de gemeenschap is: niet hoeven en kunnen beslissen over de vakantie van je mede-eilanders. Het is voor ouders namelijk niet altijd leuk wat de uitkomst is en dat geeft schuring. Het helpt in de communicatie daarbij ook om consequent de wetgeving te volgen en dit te benoemen.

De regeling voor de Waddeneilanden wordt als prettig ervaren, tegelijkertijd zijn enkele aanpassingen gewenst. Ouders gaan bij voorkeur buiten het hoogseizoen op vakantie. In het groepsgesprek ontstond een brainstorm om de zomervakantie verder in te korten, en die week in de periode tussen kerst en de voorjaarsvakantie te plannen (als andere regio's geen vakantie hebben). In deze tijd is er weinig toerisme op het eiland. Vanaf de voorjaarsvakantie gaat het seizoen alweer volop draaien en hebben de scholen en leerlingen examens om zich op te focussen. Deze suggestie kwam ook naar voren in het gesprek met de leerplichtambtenaar.

In het groepsgesprek werd ook de wens uitgesproken om ouders een 'strippenkaart' met tien vrij op te nemen vrije dagen/dagdelen te geven, zie ook paragraaf 4.1.2.⁶⁹ Dit is anders dan de regeling 'beroep op vrijstelling': in deze vrijstelling kunnen ouders verlof aanvragen als zij door hun werk echt niet op vakantie kunnen met het gezin, met de strippenkaart krijgen ouders de ruimte om naar eigen wens de dagen in te zetten. Dit kan wellicht een stuk ruis wegnemen die er nu is rondom luxeversuim en/of misbruik van de regeling op de eilanden. Dit kost op het moment schooldirecteuren, leerplichtambtenaren en het OM veel tijd en energie. Op Texel en Terschelling speelt dit veel, op Vlieland ook maar in mindere mate.

Concluderend

We hebben drie verschillende typen bronnen gebruikt om informatie over het gebruik van ontheffingsmogelijkheden op de eilanden op te halen, maar helaas alleen een beeld gekregen van de situatie op Ameland en Terschelling. Uit dit beeld halen we op dat de ontheffingsmogelijkheid door

⁶⁸ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (n.d.). *Mag ik mijn kind meenemen op vakantie buiten de schoolvakantie?* Geraadpleegd juni 2025. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht/vraag-en-antwoord/leerplicht-schoolvakanties>

⁶⁹ Verlof binnen het onderwijs: Tijd voor verandering. *Werkblad Terschelling*, (2042), 7-8

sommige scholen gebruikt wordt, en gewenst is. Ook zijn er aanwijzingen dat een aanpassing in de regeling gewenst is, om nog beter aan te kunnen sluiten op de situatie op de eilanden.

5. Planning vakanties en toetsen

In dit onderdeel richten we ons op de samenhang tussen de planning van de eindexamens en de doorstroomtoets en die van de vakanties, en ook: over de communicatie hierover vanuit het College voor Toetsen en Examen.

5.1 Uitkomsten literatuurstudie

5.1.1 Verhouding tussen vakanties en doorstroomtoets/eindexamens

Naast de planning van schoolvakanties hebben scholen in hun curriculum en jaarkalender te maken met de planning van de doorstroomtoets (po) en het centraal eindexamen (vo). Het ministerie van OCW houdt rekening met zowel de doorstroomtoets als het centraal eindexamen bij het opstellen van de planning voor de schoolvakanties.⁷⁰ Het CvTE is bij het vaststellen van de Regeling betrokken vanwege de planning van de centrale eindtoets en de eindexamens.⁷¹

Planning doorstroomtoets en eindexamens

Door de Rijksoverheid is bij de wetwijziging in 2022 vastgelegd dat de doorstroomtoets in de eerste twee volle weken van februari moet worden afgenomen.⁷² Zo geldt voor het jaar 2026 de periode van 26 januari tot en met 15 februari. Scholen kunnen met één van de zes doorstroomtoetsaanbieders afstemmen op welke datum ze dit willen doen.⁷³

De data van het centraal eindexamen worden vastgesteld door het College voor Toetsen en Examen (hierna CvTE). Het rooster voor de centrale examens vo eerste tijdvak wordt opgesteld door de roosteradviescommissie van het CvTE en de examensecretarissen van het Platform examensecretarissen. Dit gebeurt al twee jaar van tevoren.⁷⁴ Zo is in juni 2023 het rooster voor 2025 opgesteld en gepubliceerd en in juli 2024 is het examenrooster voor 2026 gepubliceerd.⁷⁵ Na de meivakantie en voor het begin van de zomervakantie (in de regio die als eerste vakantie heeft) moet er ruimte zijn voor twee tijdvakken: het examen en de herkansing. Meestal begint het centraal examen in week 19. Het tweede tijdvak wordt medio juni afgenomen.⁷⁶ In de twee tijdvakken moeten de examens voor verschillende vakken worden afgenomen, door twee docenten worden nagekeken en eventueel besproken. Bovendien hebben scholen de tijd nodig om hun leerlingen op de examens voor te bereiden, waarbij het ongunstig is als er een

⁷⁰ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (n.d.). *Overheid stelt data schoolvakanties vast*. Geraadpleegd juni 2025.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schoolvakanties/vaststellen-data-schoolvakanties>

⁷¹ Staatscourant. (21 mei, 2021). *Officiële bekendmakingen*. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-25317.html>

⁷² Staatsblad (4 april, 2022). *Officiële bekendmakingen*. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-135.html>

⁷³ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (n.d.). *Wanneer maakt mijn kind de doorstroomtoets in het basisonderwijs?* Geraadpleegd juni 2025. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooladvies-en-doorstroomtoets-basischool/vraag-en-antwoord/wanneer-doorstroomtoets-basisonderwijs>

⁷⁴ Examenblad.nl. (29 juli, 2024). *Rooster: toelichting uitgangspunten*. <https://www.examenblad.nl/2025/onderwerpen/rooster-toelichting-uitgangspunten>

⁷⁵ Examenblad.nl. (26 juni, 2023). *Rooster voor de centrale examens voortgezet onderwijs in 2025*. <https://www.examenblad.nl/2025/publicaties/cvte-23-00859>

⁷⁶ Examenblad.nl. (4 juli, 2024). *Rooster voor de centrale examens in 2026*. <https://www.examenblad.nl/2026/publicaties/cvte-24-00932>

(langere) vakantie tussen de laatste voorbereiding en de start van het examen zit.⁷⁷ Dit is de reden dat vo-scholen in vergelijking tot po-scholen minder vaak kiezen voor een verlenging van de meivakantie of, als ze verlengen, vaker kiezen voor de week vóór de voorgeschreven week terwijl po-scholen relatief vaker kiezen voor een verlenging na de centraal vastgestelde week (opdat de periode richting zomervakantie niet te lang is).⁷⁸

Doorstroomtoets en carnaval

Omdat het afhankelijk is van de datum van Pasen, wordt carnaval elk jaar op een andere datum gevierd. Carnaval is altijd zeven weken voor Pasen, waardoor het in februari of maart valt. Hierdoor komt het soms dicht bij het moment van de doorstroomtoets te liggen want deze moet in de eerste twee volle weken van februari afgenomen worden. In 2024 zou een conflict zijn vanwege overlappen van de periode voor de doorstroomtoets en carnaval. Begin juni 2023 heeft minister Wiersma (minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs) aangegeven dat de doorstroomtoets niet verplaatst zou worden voor carnaval.⁷⁹ Dit leidde tot veel ophef: zeventien carnavalsverenigingen hebben gezamenlijk een brief gestuurd naar de minister om hun verontwaardiging te uiten.⁸⁰ In september van dat jaar gaf demissionair minister Paul (minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs) meer ruimte aan scholen door de toetsperiode te verlengen naar drie weken in plaats van twee. Hiermee wilde ze tegemoetkomen aan de wens van scholen die carnaval willen vieren met hun leerlingen.⁸¹ Het Ministerie van OCW heeft een overzicht van data opgesteld van de voorjaarsvakanties in regio Zuid, datum van Carnaval en de periode van de doorstroomtoets.⁸² In het huidige en in het komende schooljaar valt de periode van de doorstroomtoets vóór de voorjaarsvakantie in regio Zuid. In 2025/2026 eindigt de periode van de doorstroomtoets op 13 februari en valt carnaval (15 t/m 17 februari) in de voorjaarsvakantie van 14 t/m 22 februari.

5.1.2 De communicatie vanuit het CvTE

De website www.examenblad.nl bestaat al langere tijd en is een bekend begrip voor informatie over de examens, blijkt uit de gesprekken. De directie Voortgezet Onderwijs en het CvTE zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de website, hiervoor werken ze samen met DUO en Cito.⁸³ Aan de veelgebruikte websites www.examenblad.nl en www.examenbladmbo.nl zijn e-mailsystemen gekoppeld waarmee instellingen, examencommissies, scholen, examensecretarissen en docenten geïnformeerd worden. Ook is er een webapp voor leerlingen die ze kunnen aanpassen naar schoolniveau en vakkenpakket.⁸⁴ Via examenblad.nl worden ook de septembermededeling en de maartaanvulling gedeeld. In de septembermededeling staat veel informatie over de examens en in de maartaanvulling wordt benoemd welke wijzigingen of toevoegingen ten opzichte van de septembermededeling zijn gemaakt.⁸⁵

⁷⁷ Berkhout, B., Kruis, G. (2016). *Impact assessment twee vaste weken meivakantie voor alle scholieren*. Amsterdam: Regioplan.

⁷⁸ Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

⁷⁹ NOS Nieuws. (8 juni, 2023). *Wiersma blijft erbij: toets op scholen niet verplaatsen vanwege carnaval*. <https://nos.nl/artikel/2478174-wiersma-blijft-erbij-toets-op-scholen-niet-verplaatsen-vanwege-carnaval>

⁸⁰ De Heus, M. (19 mei, 2023). *Vastelaovesverenigingen verontwaardigd over "carnavals-Cito"*. L1 Nieuws.

<https://www.l1nieuws.nl/nieuws/2189224/vastelaovesverenigingen-verontwaardigd-over-carnavals-cito>

⁸¹ NOS Nieuws (26 september, 2023). *Scholen krijgen extra week voor toets in verband met carnaval*. <https://nos.nl/artikel/2491878-scholen-krijgen-extra-week-voor-toets-in-verband-met-carnaval>

⁸² Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (n.d.). *Valt de doorstroomtoets samen met Carnaval?*

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooladvies-en-doorstroomtoets-basischool/vraag-en-antwoord/doorstroomtoets-carnaval>

⁸³ Examenblad.nl. (n.d.). *Over ons*. Geraadpleegd juni 2025. <https://www.examenblad.nl/over-examenblad/over-ons?period=2025>

⁸⁴ College voor Toetsen en Examens. (24 maart, 2025). *Jaarverslag 2024*. <https://www.cvte.nl/actueel/nieuws/2025/03/24/jaarverslag-2024>

⁸⁵ Examenblad.nl. (27 september, 2024). *Mededelingen over de eindexamens 2025 voor vmbo, havo en vwo (Septembermededeling en Maartaanvulling)*. <https://www.examenblad.nl/2025/onderwerpen/septembermededeling>

Het CvTE onderhoudt daarnaast meerdere sociale mediakanalen, zoals YouTube, LinkedIn en Instagram. Hier wordt in wisselende frequentie nieuws op gedeeld. Inhoudelijke berichten over de schoolvakanties en de jaarplanning worden niet gedeeld. Er is een algemene website van het CvTE, hier zijn aparte pagina's ingericht voor de toetsen primair onderwijs⁸⁶ en de centrale examens vo⁸⁷, maar daarnaast onderhoudt het CvTE ook websites die specifiek voor bepaalde toetsen zijn ingericht: 1) Toetsen po 2) Centrale examens mbo 3) Staatsexamen NT2 4) Centrale examen vo & 5) Staatsexamens vo. Op deze websites deelt het CvTE meerdere soorten informatievoorzieningen. Zo zijn er voorbeeldmateriaal, video's en folders te vinden. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden voor nieuwsbrieven. Er is een e-mailadres dat tijdens de examenperiode dienst als examenlijn voor vragen voor docenten en is er een persmap beschikbaar met veel informatie.⁸⁴

De wettelijke Regeling vaststelling schoolvakanties 2025–2030, is ook een vorm van communicatie (maar niet vanuit het CvTE) en is te vinden via [deze webpagina](#).

De Inspectie van het Onderwijs heeft in 2024 een driejaarlijks onderzoek gepubliceerd over het CvTE.⁸⁸ Hierin wordt de kwaliteit en het functioneren van het CvTE onderzocht. Het onderzoek ging over het brede scala werkzaamheden en taken van de CvTE, waaronder de communicatie over examens die naar aanleiding van evaluaties en signalen is verbeterd. Zo heeft het CvTE het taalgebruik en de vormgeving aangepast, beter afgestemd met de sectorale doelgroepen en de betrokkenheid van belanghebbenden bij het aanpassen van de normering gewaarborgd.

Daarnaast heeft Oberon in 2019 een onderzoek⁸⁹ gepubliceerd over een meerderjarige evaluatie (2014-2018) betreft het CvTE. In deze evaluatie is aan het veld gevraagd wat zij van de informatievoorziening rondom toetsen en examens vonden. Hier kwam een positieve respons op: een grote meerderheid was positief over de volledigheid, duidelijkheid en tijdigheid. De meerderheid van de respondenten wist waar ze terecht konden met vragen over het toets-/examenproces. Zowel in het po, vo als mbo wist men dit overwegend goed met respectievelijk 73%, 87% en 64%.

⁸⁶ College voor Toetsen en Examens (n.d.) *Primair onderwijs*. Geraadpleegd juni 2025. <https://www.cvte.nl/onze-toetsen-en-examens/toetsen-primair-onderwijs>

⁸⁷ College voor Toetsen en Examens (n.d.). *Voortgezet onderwijs*. Geraadpleegd juni 2025. <https://www.cvte.nl/onze-toetsen-en-examens/centrale-examens-vo>

⁸⁸ Inspectie van het Onderwijs. (17 juni, 2024). *Driejaarlijks onderzoek College voor Toetsen en Examens (CvTE) 2024*. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2024/06/17/driejaarlijks-onderzoek-college-voor-toetsen-en-examens-2024>

⁸⁹ Oberon. (28 november, 2019). *Evaluatie College voor Toetsen en Examens 2014- 2018 Eindrapport*. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/20/rapport-evaluatie-cvte>

5.2 Uitkomsten gesprekken

In de groepsgesprekken en interviews hebben we gevraagd of de vakanties voldoende afgestemd zijn op de momenten waarop de doorstroomtoets en examens afgenomen dienen te worden, en of de communicatie en informatievoorziening over de toetsmomenten voldoende duidelijk is.

5.2.1 Samenhang planning eindexamens en doorstroomtoets en de vakanties

Eindexamens

Voor middelbare scholen zijn de centrale examens een zeer belangrijk punt in de vakantiespreiding. Als examens gepland staan, dan moet het matchen met de vakantieregeling. Leerlingen zouden niet op de eerste of tweede dag na de vakantie gelijk een examen moeten maken. Ze moeten eerst weer in de leersfeer komen en genoeg tijd hebben om vragen te stellen of een laatste examentraining te volgen, aldus verschillende respondenten. Het CvTE geeft hierover aan dat scholen/leerlingen drie dagen nodig hebben na de meivakantie maar dat ze er eentje extra voor de zekerheid bij willen. Dit is met name belangrijk voor vmbo-leerlingen (en minder voor havo- en vwo-leerlingen), zo schat de Ledenadviesraad van de VO-raad in. Knelpunt is dat het eerste tijdvak soms al te snel na de meivakantie begint.

Idealiter heeft het CvTE twaalf dagen in het eerste tijdvak, daarna is er tijd nodig voor nakijken, normeringen berekenen en publiceren, herkansingen bekend maken, herkansingen, nakijken en normeren. De normering bekend maken gebeurt vaak één dag voordat de zomervakantie in de eerste regio begint. In totaal gaat het om een periode van negen weken en deze heeft het CvTE hard nodig. Vanwege de tijdsdruk zou het CvTE liever tien weken hebben en twee centraal vastgestelde weken meivakantie, waarin met deze periode rekening gehouden wordt. Want doordat de meivakantie (deels) niet centraal vastgesteld is, houden scholen zich niet altijd aan de adviesdata, is de ervaring van het CvTE (zie ook paragraaf 3.2.3).

Niet alle respondenten vanuit de groepsgesprekken snappen het moment waarop de centrale examens starten, maar er is ook begrip voor dat het CvTE ten minste negen weken nodig heeft voor de planning van alle examens in de tijdvakken. Een extra complicerende factor voor het CvTE is dat de bezorging van de examens kort voor het afnamemoment (na de meivakantie) geleverd moet worden op school.

In deze planning ligt een knelpunt dat het po en vo wel vaak de meivakanties op regionaal of lokaal niveau afstemmen, maar het vo focust zich op de eindexamens en dit vooropstelt terwijl het voor het po soms beter uitkomt om een kortere periode tussen de mei- en zomervakantie aan te houden. Hierdoor zijn de vakanties niet altijd gelijk. Aanvullend kregen we vanuit een samenwerkingsverband het signaal dat er door deze over drie weken verspreide meivakantie geen moment is om een warme overdracht of zorgplichtonderzoek te organiseren (in de overgang po-vo). Die drie weken zijn echter wel onderdeel van de termijn waarbinnen de vo-scholen hun toelatingsbesluit moeten nemen.

Een tweede knelpunt is de invloed van regiospreiding op de examens. Voor scholen is het vervelend is om af te wisselen in korte en lange schooljaren. Scholen zien met name een knelpunt wanneer het examenjaar een kort jaar is.

Op de samenhang tussen de planning van de praktijkexamens en de vakanties ligt minder druk. Dit komt doordat de afnameperiode hiervoor van begin april tot medio juli loopt.⁹⁰ Deze praktijkexamens zijn erg flexibel en kunnen makkelijk om vakanties heen worden gepland volgens de VO-raad. Een andere

⁹⁰ Examenblad.nl. (8 september, 2023). *Besluit wijziging regeling: Rooster voor de centrale examens voortgezet onderwijs in 2025.*
<https://www.examenblad.nl/2025/publicaties/cvte-23-00931>

deelnemer benoemt dat er voor deze groep leerlingen wel uitzonderingen in de vakantiespreiding gemaakt kunnen worden vanwege andere examenmomenten.

Doorstroomtoets

Voor schoolleiders en besturen die geen rekening hoeven te houden met carnaval, zijn de vakanties voldoende afgestemd met de momenten waarop de doorstroomtoets afgenomen dient te worden. Wel geven respondenten uit het hele land aan dat de planning van de doorstroomtoets kan knellen met de data van carnaval (zie ook paragraaf 5.1.1.). Carnaval is niet uit te stellen en het wisselt elk jaar van moment wat de planning bemoeilijkt, toch vinden de respondenten dat je hier rekening mee moet houden. *“Net als dat je Kerstmis en de Ramadan niet uit kan stellen, is carnaval voor velen ook cultuur, traditie en ontzettend belangrijk”.*

Qua vakantieplanning hoeft er in het speciaal onderwijs minder met de doorstroomtoetsen rekening gehouden te worden, omdat veel leerlingen in het speciaal onderwijs onder de uitzondering vallen die hier geldt.⁹¹

5.2.2 Communicatie en informatievoorziening is tijdig en voldoende

De meesten scholen geven aan dat de informatie over de eindexamens (zeer) goed te vinden is als je er kort naar zoekt. Ook wordt vaak aangegeven dat de informatie op tijd beschikbaar is. Omdat scholen verplicht zijn om de jaarplanning voor de zomervakantie rond te hebben wordt het als prettig ervaren dat het CvTE het examenrooster voor twee jaar later al voor de zomervakantie publiceert, niet daarna. De respondenten geven geen specifieke voorkeur aan voor wanneer zij precies de informatie zouden willen hebben. Hierin verschillen de voorkeuren ook; de één zou graag een meerjarenplanning zien en de ander heeft geen behoefte om ver vooruit te kijken. Een enkeling geeft aan dat de informatievoorziening actiever zou kunnen, bijvoorbeeld via een e-mail op het moment van publicatie. Zoals in 5.1.2. besproken is dit al mogelijk door het huidige e-mailsysteem, maar uit dit gesprek bleek dat niet iedereen hiervan op de hoogte is.

Het CvTE heeft voor de doorstroomtoets andere taken dan bij de eindexamens. Het College moet de doorstroomtoetsen erkennen en waarderen, maar is niet verantwoordelijk voor het informeren over de toets. De school plant dit door contact op te nemen met één van de aanbieders, hier is geen tussenkomst van het CvTE. De deelnemers in ons groepsgesprek gaven aan op verschillende manieren geïnformeerd te worden over de planning van de doorstroomtoets: via de nieuwsbrief, een collega of zelf online zoeken. Hier lijken geen onduidelijkheden over in de communicatie.

De Sectorraad GO heeft als aandachtspunt meegegeven dat er in de communicatie rekening gehouden moet worden met het residentieel gesloten onderwijs, daar geldt namelijk een andere vakantiespreiding.

⁹¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (n.d.). *Wanneer hoeft mijn kind geen doorstroomtoets te maken?* Geraadpleegd juni 2025. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schooladvies-en-doorstroomtoets-basisschool/vraag-en-antwoord/wanneer-geen-doorstroomtoets-maken>

6. Naamgeving meivakantie

6.1 Uitkomsten literatuurstudie

Voordat de meivakantie bestond, hadden scholieren vakantie met de paasdagen, oftewel de paasvakantie. Maar als je eind maart of begin april al vakantie hebt, duurt het wel heel lang voordat de zomervakantie aanbreekt. Het onderwijs wilde een betere spreiding van de vakanties, omdat de periode tussen Pasen en de zomervakantie vaak erg lang was. Daarom werd in 1993, op voorstel van de Commissie Vakantiespreiding, de meivakantie ingevoerd. Deze is inmiddels een vast onderdeel van het Nederlandse schooljaar. De huidige meivakantie stond in de beginjaren vaak bekend als de "tulpvakantie." Hoewel de term "meivakantie" inmiddels de gevestigde benaming is, getuigt de eerdere naam van de connectie met het bloemenseizoen dat kenmerkend is voor deze periode van het jaar.⁹²

De meivakantie werd vroeger gepland rondom Koninginnedag (30 april) en Bevrijdingsdag (5 mei). Tegenwoordig wordt Koningsdag op 27 april gevierd. Dit, gecombineerd met het feit dat sommige scholen de meivakantie aan de voorkant met een week verlengen, zorgt ervoor dat de "meivakantie" nu meestal deels in april valt.⁹³

De meivakantie is niet de enige vakantie die in de loop der tijd een andere naam heeft gekregen. Zo stond de voorjaarsvakantie bijvoorbeeld bekend als de krokusvakantie, of soms (ook nu nog) als de carnavalsvakantie. De krokusvakantie was historisch gezien gekoppeld aan de week van Aswoensdag, het begin van de vastentijd voor katholieken. Aangezien carnaval het laatste feest was voor de 40 dagen van vasten, werd in de jaren '70 besloten om hiervoor een week vakantie in te lassen. Ook de herfstvakantie werd wel astervakantie genoemd. Net als de krokus voor de lente en de tulp voor de meivakantie, diende de aster als een herkenbaar symbool voor de herfst.⁹⁴

Inspiratie voor namen uit het buitenland

Leesvakantie. Verschillende Britse universiteiten kennen het concept 'reading week': een periode van een week waarin geen reguliere colleges plaatsvinden en studenten worden geacht zich volledig te richten op zelfstudie en het bijwerken van hun leeswerk.⁹⁵ In Zweden hebben leerlingen een 'leesvakantie', met als doel kinderen te stimuleren om zich met lezen en taal bezig te houden.⁹⁶

Sportvakantie. In Zwitserland heet de voorjaarsvakantie 'Sportferien' (sportvakantie).

⁹² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Schoolvakantie>

⁹³ <https://www.omroepwest.nl/nieuws/4711645/waarom-hebben-we-eigenlijk-meivakantie>

⁹⁴ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Schoolvakantie> & <https://www.omroepwest.nl/nieuws/4711645/waarom-hebben-we-eigenlijk-meivakantie>

⁹⁵ <https://thinkstudent.co.uk/what-and-when-is-university-reading-week/>

⁹⁶ <https://laslov.se/>

6.2 Uitkomsten gesprekken

We hebben respondenten voorgelegd dat er soms gesproken wordt over een andere naam voor de meivakantie, omdat deze niet volledig in mei valt. We hebben respondenten gevraagd of zij dit belangrijk vinden. Men is het unaniem eens dat dit geen belangrijk punt is. De naamgeving roept geen verwarring op, ondanks dat de vakantie deels in april valt. De naam van de vakantie is voldoende duidelijk en bij mensen bekend. Een nieuwe naam zal volgens sommigen mogelijk meer verwarring opleveren. Daarbij is een duidelijke wens om prioriteiten te stellen en het onderwijs niet te belasten door tijd en energie te besteden aan dergelijke ondergeschikte onderwerpen: *“Volgens mij zijn er belangrijkere zaken in het onderwijs.”*

Desondanks zijn een aantal creatieve alternatieven geopperd: lentevakantie, hippievakantie, Koningsvakantie, maar ook tulpvakantie, wat voorheen als naam voor de meivakantie werd gebruikt.

Diverse respondenten benoemen overigens dat de naam van de voorjaarsvakantie meer verwarring oplevert: deze vakantie is bekend onder verschillende namen en men associeert een voorjaarsvakantie eerder met een vakantie in mei. Ook op dit punt streeft men niet naar aanpassing, daarvoor is het onvoldoende belangrijk, aldus de respondenten.

7. Conclusies

Schoolvakanties in het primair en voortgezet onderwijs (po en vo) worden door de minister van OCW in afstemming met belanghebbenden vastgesteld in de Regeling vaststelling schoolvakanties.⁹⁷ OCW laat de Regeling vaststelling schoolvakanties periodiek evalueren. Onderhavige evaluatie toont aan in hoeverre de Regeling nog tegemoetkomt aan de behoeften van de verschillende partijen en waar eventuele (nieuwe) knelpunten ontstaan. De evaluatie bestaat uit de volgende onderdelen.

- A. De planning en spreiding van schoolvakanties; voor dit onderdeel hebben we 5 scenario's opgesteld waarin alternatieven voor de huidige regeling worden geschetst.
- B. Het gebruik van ontheffingsmogelijkheden;
- C. De samenhang met de planning van het eindexamen en de doorstroomtoets;
- D. De naamgeving van meivakantie.

Onderzoeksmethode

We startten het onderzoek met een *bureaustudie*, waarbij we voor elke set onderzoeksvragen (A t/m D) een analyse van relevante, bestaande bronnen uitvoerden. Vervolgens voerden we een oriënterend gesprek met OCW waarin we bespraken welke *scenario's voor een alternatieve vakantiespreiding* (denk bv. aan een andere regio-indeling of andere adviesdata voor de vakanties) we wilden voorleggen aan de belanghebbenden⁹⁸. De scenario's legden we in *individuele interviews en groepsinterviews* voor aan belanghebbenden. Daarnaast stelden we in de gesprekken, wanneer van toepassing, ook vragen die betrekking hebben op de onderzoeksvragen C t/m D. Ook hebben we een *beknopte enquête* uitgezet onder scholen die liggen op de overgang tussen vakantieregio's (in het vervolg: grensregio's), om daarmee zicht te krijgen op gebruik van ontheffingsmogelijkheden (onderzoeksvraag B). Daarnaast hebben we via de VO-raad de mogelijkheid aangeboden gekregen⁹⁹ om onze resultaten te *valideren*: de VO-raad heeft onze eerste onderzoeksresultaten voorgelegd aan zowel de Ledenadviesraad als de Adviesraad Schoolleiders. Ook heeft de VO-raad zelf een *enquête* over de Regeling uitgezet onder haar leden, en die informatie met ons gedeeld.

Betrokken doelgroepen

We hebben verschillende groepen belanghebbenden meegenomen in het onderzoek, namelijk: landelijke onderwijspartijen, scholen, ouderorganisaties, de toeristische sector en het overige bedrijfsleven. We hebben alle partijen meegenomen die ook betrokken waren bij de vaststelling van de huidige Regeling Vaststelling Schoolvakanties 2025-2030 (PO-Raad, VO-raad, CvTE, Ouders & Onderwijs, de ANWB en brancheorganisaties voor toerisme).

Leeswijzer

In hoofdstuk 7.1 bespreken we de uitkomsten van de scenario's die we voorgelegd hebben aan de diverse belanghebbenden, in hoofdstuk 7.2 geven we de conclusies per onderdeel weer, en we geven per onderdeel een aanbeveling mee. Het is aan de minister van OCW om de belangen van verschillende partijen in onderlinge verhouding tegen elkaar af te wegen en hier een keuze in te maken.

⁹⁷ <https://zoek.officiëlebezoekingen.nl/stcrt-2024-19237.html#d17e796>

⁹⁸ Opdrachtgever wenste daarbij geen scenario gericht op een kortere zomervakantie op te nemen.

⁹⁹ Dit was oorspronkelijk niet gepland.

7.1 Uitkomsten scenario's

7.1.1 De huidige regeling

Voor we onze alternatieve scenario's aan de respondenten voorgelegd hebben, hebben we hen eerst gevraagd wat ze van de huidige regeling vinden. De meeste respondenten benoemen zowel positieve als negatieve punten van de huidige regeling. Niemand is 100% tevreden met de huidige regeling. Diverse respondenten benoemen dat de huidige regeling niet meer geheel past bij deze tijd: behoeftes van ouders veranderen (er is vraag naar meer flexibiliteit) en verschillende groepen in de samenleving hebben verschillende vakantiebehoeftes. Tegelijkertijd willen respondenten de regeling niet ingrijpend veranderen, omdat ze het onderwijs niet willen opzadelen met grote veranderingen. Ook waarderen respondenten de duidelijkheid die de regeling biedt.

7.1.2 Scenario 1: Aanpassen/afschaffen regio-indeling

Het eerste scenario dat we aan de respondenten voorgelegd hebben, betreft de regiospreiding. We hebben respondenten gevraagd of zij liever geen regiospreiding zien, of in beperktere vorm (in twee regio's, of alleen voor de zomervakantie). In dit scenario spelen duidelijk tegengestelde belangen. Landelijke onderwijsorganisaties en scholen geven aan dat regiospreiding geen voordelen biedt voor de onderwijskwaliteit en niet in het belang van het kind is. Voor de toeristische sector is het van belang om via de regiospreiding de vakantiedrukke te verspreiden en ook voor ouders is de regiospreiding prettig omdat dit scheelt in vakantiedrukke en kosten (ook enkele landelijke onderwijsorganisaties en scholen noemen dit punt). Geen van de respondenten loopt warm voor het scenario om terug te gaan naar twee regio's. Liever maakt men de keuze tussen wel of geen regio's.

Tabel 10 Uitkomsten scenario 1¹⁰⁰

Belanghebbenden	Scenario 1 afschaffen van de regiospreiding			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

7.1.3 Scenario 2: Aanpassingen tussentijdse vakanties

Het tweede scenario dat we aan de respondenten voorgelegd hebben, betreft aanpassingen in de tussentijdse vakanties. We hebben vragen gesteld over de meivakantie, de kerstvakantie en over de adviesdata voor de vakanties.

Uit alle gesprekken blijkt dat de meivakantie veel knelpunten oplevert, omdat één week centraal vastgesteld wordt en voor de andere week adviesdata gelden. Scholen maken hierin verschillende keuzes waardoor er in gezinnen met kinderen (of onderwijspersoneel) op meerdere scholen verschillende vakantiedata gelden. Een deel van de landelijke onderwijspartijen¹⁰¹, veel scholen, de vervoers- en consumentenorganisaties en kinderopvangorganisaties zijn voor twee weken centraal vastgestelde

100 Toelichting op deze en de volgende tabellen: Groen is positief, rood is negatief. Omdat binnen een groep belanghebbenden meningen uiteen kunnen lopen hebben we het mogelijk gemaakt om binnen een groep zowel een groene als rode kleur toe te kennen.

101 Niet alle landelijke onderwijspartijen (bv de raden niet) hebben zich niet expliciet op dit punt uitgesproken.

meivakantie. Alhoewel po en vo verschillen in welke week het beste uit zou komen, is er – op het CvTE na – geen partij die direct al een eis qua week verbindt aan de wens om twee weken centraal vast te stellen. Het CvTE heeft wel een duidelijke voorkeur: twee weken centraal vastgestelde meivakantie en daarna nog een periode van tien weken (voor de examens).

Scholen op de Waddeneilanden willen geen tweede week meivakantie vaststellen, omdat zij ruimte willen overhouden voor andere vakantiedagen. De toeristische sector is géén voorstander van een tweede centraal vastgestelde meivakantieweek omdat deze sector baat heeft bij een spreiding van het aantal toeristen. Ook de ouderorganisaties zijn geen voorstander van een tweede centraal vastgestelde week meivakantie. Deze organisaties zien wel degelijk de problemen voor gezinnen en rondom lokale/regionale afstemming, maar geven een voorkeur aan regionaal overleg boven centraal vaststellen van de tweede meivakantieweek. Ingrado is niet voor het centraal vaststellen van twee weken meivakantie omdat leerplichtambtenaren daardoor relatief veel tijd moeten besteden aan het handhaven van ‘luxue verzuim’.

Tabel 11: Uitkomsten scenario 2

Belanghebbenden	Scenario 2 - meivakantie 2 weken centraal vaststellen			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

Over het algemeen is de indruk dat men het aanpassen van de kerstvakantie niet als groot issue ziet. Met betrekking tot de adviesdata voor de voorjaarsvakantie, geven veel respondenten aan dat hierin rekening gehouden moet worden met carnaval (en niemand zegt dat hier géén rekening mee gehouden moet worden). We vroegen respondenten of zij er voorstander van zijn om voor de tussentijdse vakanties alleen nog adviesdata te geven. Over het algemeen geldt dat de respondenten meer behoefte hebben aan duidelijkheid, dus adviesdata en/of centraal vastgestelde data.

7.1.4 Scenario 3: Flexibele vakantieweek

Het derde scenario dat we aan de respondenten voorgelegd hebben, betreft een flexibele vakantieweek die ofwel door school ofwel door ouders in te vullen is. We hebben respondenten gevraagd wat ze hiervan vinden, en of de flexibiliteit bij scholen of ouders zou moeten liggen.

Een rode draad door het onderzoek is dat veel (niet alle) respondenten pleiten voor (iets) meer flexibiliteit voor ouders bij het opnemen van vakantiedagen. Op dit punt vindt men de regeling onvoldoende aansluiten bij de huidige tijd. Er is weinig animo om ouders direct een hele week vrij te geven, omdat dit teveel consequenties voor het onderwijs en de kwaliteit van het onderwijs zal hebben.

De meeste respondenten willen de flexibiliteit bij ouders leggen; scholen hebben door de adviesdata, studiedagen etc. al enige flexibiliteit in het bepalen van de vakanties. De kinderopvangorganisaties geven daarbij nadrukkelijk aan dat meer flexibiliteit voor (po-)scholen voor de opvangorganisaties zeer onwenselijk is. Enkele landelijke onderwijsorganisaties zijn tégen de mogelijkheid om flexibele dagen op te nemen, omdat dit niet in het belang van goed onderwijs is. Sommige scholen twijfelen, en vragen zich af of dit organisatorisch te regelen is, met name in het vo zoals op grote vo-scholen in steden met grootstedelijke problematiek. Wanneer ouders meer flexibiliteit krijgen, dan zou dit slechts om enkele dagen dienen te gaan waar duidelijke voorwaarden aan verbonden moeten worden, aldus de respondenten. Als er ruimte nodig is om de flexibele dagen mogelijk te maken, dan geven respondenten de

voorkeur om deze van de zomervakantie af te halen (meerdere typen belanghebbenden geven aan dat ze deze te lang vinden, met name voor kinderen die een risico lopen op onderwijsachterstanden).

Tabel 12 Uitkomsten scenario 3 – flexibele dagen

Belanghebbenden	Scenario 3 Enkele flexibele vakantiedagen*, door ouders op te nemen			
Landelijke onderwijspartijen***				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties**				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

* In het oorspronkelijke scenario vroegen we naar een flexibele vakantieweek. De meeste respondenten die pleiten voor meer flexibiliteit voor ouders, denken aan enkele dagen (geen hele week). Daarom gaan we in deze tabel uit van enkele dagen.

** Dit geldt voor de ANWB, Schiphol heeft zich op dit punt niet uitgesproken

7.1.5 Scenario 4: Geen voorgeschreven vakantieperiodes

In het vierde scenario zijn er geen door OCW voorgeschreven vakantieperiodes, of alleen adviesdata. Met de respondenten is besproken wat ze van de drie opties binnen dit scenario vinden: 1) de scholen beslissen wanneer ze de vakanties inplannen, 2) een hybride vorm van scholen en ouders beslissen over de vakanties en tot slot 3) ouders kunnen volledig zelf bepalen wanneer de vakantiedagen opnemen.

Praktisch alle belanghebbenden zijn tegen dit voorstel. Zij zien veel onrust, afstemmingsproblemen, discussies en een afnemende kwaliteit van het onderwijs als consequenties van dit scenario. Voor partijen in de toerismesector zou dit scenario te weinig houvast geven voor personeelsplanning. De branche kinderopvang noemt dit punt ook, en ziet daarbij een risico in de kwaliteit van het aanbod dat geboden kan worden. In verband met verkiezingen krijgt dit scenario niet de voorkeur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken: er kan geen rekening gehouden met een moment waarop de meeste Nederlanders thuis zijn en mogelijkheid hebben om te stemmen. De schoolvakanties hebben op veel systemen in het land invloed, de vraag is of hier bij de scholen en ouders genoeg zicht op is om hen deze mate van keuzevrijheid te geven.

De flexibiliteit voor scholen en ouders en de bespaarde tijd bij de leerplichtambtenaren in verband met luxeverzuim zijn twee voordelen genoemd bij dit scenario. Deze voordelen wegen echter niet op tegen alle nadelen die genoemd zijn.

Tabel 13 Uitkomsten scenario 4

Belanghebbenden	Scenario 4 geen voorgeschreven vakantieperiodes			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

7.1.6 Scenario 5: Verschillen tussen sectoren

In het vijfde en laatste scenario verschillen de data voor de tussentijdse vakanties tussen de onderwijssectoren po en vo, vanuit het idee dat er in het po en vo andere belangen zijn m.b.t. de vakanties.

Belanghebbenden zijn praktisch unaniem: doe dit niet. Verschillende vakantiedata voor het po en vo zou veel onduidelijkheid geven en het complex maken voor ouders met kinderen (en onderwijspersoneel) in beide onderwijssectoren. En wanneer de vakanties niet gelijklopen, zal dit waarschijnlijk leiden tot meer ongeoorloofd verzuim. Ook voor de aantrekkelijkheid van het beroep is het nadelig: het is voor onderwijsprofessionals aantrekkelijker om in het onderwijs te werken als zij weten dat ze tegelijk met hun kinderen vakantie hebben.

Een voordeel van dit scenario dat werd opgebracht is dat het voor scholen in het basisonderwijs prettig kan zijn, omdat zij dan in de vakantieplanning geen rekening meer hoeven te houden met de eindexamens, en de belangen vanuit het po kunnen laten prevaleren. Dit voordeel weegt echter niet op tegen de genoemde nadelen van het scenario.

Tabel 14 Uitkomsten scenario 5

Belanghebbenden	Scenario 5 verschillen tussen sectoren			
Landelijke onderwijspartijen				
Scholen				
Ouderorganisaties				
Vervoers-/ consumentenorganisaties				
Toerisme				
Overig bedrijfsleven				

7.2 Conclusies

7.2.1 De planning en spreiding van schoolvakanties

Veel respondenten willen de regeling aanpassen, maar grote veranderingen zijn (nog) niet gewenst

Geen van de belanghebbenden is 100% tevreden met de huidige regeling. Diverse respondenten benoemen dat de huidige regeling niet meer geheel past bij deze tijd: behoeftes van ouders veranderen (er is vraag naar meer flexibiliteit) en verschillende groepen in de samenleving hebben verschillende vakantiebehoeftes. Tegelijkertijd willen respondenten de regeling niet ingrijpend veranderen, omdat ze het onderwijs niet willen opzadelen met grote veranderingen, die ten koste kunnen gaan van de onderwijskwaliteit (wanneer het onderwijs nog niet toe is aan de verandering).

Het jaarritme wordt over het algemeen positief gewaardeerd, er zijn enkele knelpunten

Het jaarritme (afwisseling tussen school en vakantie) wordt over het algemeen als prettig ervaren. Wel zijn er enkele knelpunten. Zoals rondom de voorjaarsvakantie: de verschillende belanghebbenden vinden dat met de adviesdata rekening gehouden dient te worden met carnaval. Ook rondom mei zit een knelpunt omdat po en vo in hun jaarritme verschillende belangen hebben m.b.t. het moment van de meivakantie: po wil dat de tijd tussen mei- en zomervakantie niet te lang wordt en vo wil juist dat er na de meivakantie voldoende tijd is om voor te bereiden op de examens en voor het hele examenproces. Een ander nadeel dat scholen noemen met betrekking tot het jaarritme is dat het extra tijd kost om de schooljaren in te plannen, omdat de lengte van de jaren telkens wisselt (door de regiospreiding). Ook wordt in verschillende gesprekken benoemd dat men de zomervakantie te lang vindt, met name voor kinderen die een risico lopen op onderwijsachterstanden.

De meeste belanghebbenden zijn voorstander van enkele door ouders flexibel in te zetten vakantiedagen

Vanuit alle typen belanghebbenden klinkt de roep om ouders enkele flexibel in te zetten vakantiedagen te bieden. Dit kwam ook in eerdere onderzoeken¹⁰² naar voren. Uit onderhavig onderzoek blijkt dat deze wens breed gedeeld wordt: dit is het scenario waarover de meeste overeenstemming is.

Door ouders enkele flexibele dagen te geven, kunnen alle ouders deze inzetten op een manier die past bij hun specifieke voorkeuren en vakantiebehoeftes. In de praktijk zien we al dat scholen zich aanpassen aan vakantievoorkeuren van ouders, door studiedagen zo te plannen op dagen die (een deel van de) ouders graag vrij willen hebben voor hun kind. Door dit centraal te regelen, wordt het beleid hieromtrent eenduidig en transparant en wordt het toegankelijk voor alle ouders. Daarnaast verwacht men dat het luxeverzuim afneemt waardoor leerplicht zich kan richten op verzuim met een ernstiger achterliggende problematiek.

Voor de meeste belanghebbenden gaat dit uitdrukkelijk om enkele dagen (geen week), om het organisatorisch mogelijk te houden en niet in te leveren op de onderwijskwaliteit. Praktisch alle belanghebbenden zijn ertegen om alle vakantiedata door school en/of ouders te laten bepalen. Uit de evaluatie Experiment Ruimte in Onderwijstijd (ERiO) blijkt dat meer ruimte in flexibele onderwijstijden vraagt om organisatorische randvoorwaarden. Denk daarbij aan een goed werkend registratiesysteem en zicht op de individuele leerlijnen. Enkele dagen dus en wanneer ouders deze flexibiliteit krijgen zouden er duidelijk voorwaarden en restricties aan verbonden moeten worden (bv. vanuit school). Ouders moeten immers bereid zijn om mee te werken door tijdig afwezigheid van hun kinderen te melden, zo blijkt ook uit de ERiO-evaluatie.

De meivakantie levert de meeste knelpunten op, twee weken centraal vaststellen heeft de voorkeur (maar niet van allen)

Binnen de Regeling vaststelling schoolvakantie levert de meivakantie de meeste knelpunten op, omdat één week centraal vastgesteld wordt en voor de andere week adviesdata gelden. Dit knelpunt, dat ook in eerdere onderzoeken gesignaleerd werd, komt in onderhavige evaluatie prominent naar voren. De meeste scholen kiezen voor een tweede meivakantieweek maar zij maken hierin verschillende keuzes waardoor er voor gezinnen met kinderen (of onderwijspersoneel) op meerdere scholen verschillende vakantiedata gelden. Veel belangengroepen willen daarom de tweede meivakantieweek centraal vaststellen. De toeristische sector is géén voorstander van een tweede centraal vastgestelde meivakantieweek omdat deze sector baat heeft bij een spreiding van het aantal toeristen.

Ouderorganisaties geven de voorkeur aan één week centraal vaststellen en voor de andere week regionaal afstemmen, omdat de belangen tussen po en vo van elkaar verschillen. Uit dit onderzoek komt een beeld naar voren dat er op veel plekken sprake is van regionale afstemming over de vakantiedata. Regionale afstemming over vakantiedata¹⁰³ wordt positief gewaardeerd maar zorgt er niet voor dat in de regio scholen dezelfde keuze maken rondom de meivakantie: ook met afstemming zullen de verschillen tussen (nabijgelegen) scholen blijven bestaan.

Op de Waddeneilanden na, hebben we geen partijen gesproken die aangeven dat één week meivakantie voldoende is. Men hecht waarde aan twee weken meivakantie en de cijfers van de ANWB bevestigen dat de meivakantie voor mensen een steeds belangrijker vakantie wordt.

¹⁰² Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.; Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

¹⁰³ Onderzoek uit 2016 naar twee weken centraal vastgestelde meivakantie beval aan om regionaal af te stemmen over de meivakantie i.p.v. deze twee weken centraal vast te stellen.

Het is geen optie om voor po en vo andere vakantiedata vast te stellen. Dit scenario hebben we voorgesteld vanwege de verschillende belangen bij po (gelijkmatig jaarritme en periode tussen meivakantie en zomervakantie niet te lang maken) en vo (voldoende tijd na meivakantie voor voorbereiding op examens en voor alles rondom de examens). Hier is men bijna unaniem op tegen; de knelpunten die er nu zijn rondom de meivakantie worden dan nog heviger.

Regiospreiding biedt geen voordelen voor het onderwijs en veel voordelen voor de toeristische sector

De indeling van Nederland in regio's is het onderdeel van de Regeling waar de belangen het verst uiteen lopen. Vanuit het oogpunt van onderwijskwaliteit en de leerlingen is er geen belang bij regiospreiding. Verschillende onderwijspartijen pleiten dan ook voor afschaffing van de regiospreiding. Terwijl voor de toeristische sector en ouders een groot belang bij regiospreiding zit.

De toeristische sector was een belangrijke aanjager voor de invoering van de vakantiespreiding¹⁰⁴. Doel: beter benutten van de capaciteit van recreatievoorzieningen en het tegengaan van verkeersdrukte. Dit is ook voor andere groepen belanghebbenden zoals ouders een voordeel van regiospreiding. Aandachtspunt van diverse belanghebbenden (waaronder de toeristische sector) is dat de zomervakantie (te) laat begint. Een ander aandachtspunt is dat de regiospreiding met name in de korte (één week) tussentijdse vakanties problemen oplevert voor gezinnen in grensregio's met kinderen (of ouders werkzaam) op verschillende scholen: dan is er geen moment dat de gezinsleden tegelijk vakantie hebben.

Geen van de respondenten loopt warm voor het scenario om terug te gaan naar twee regio's: dit wordt vooral als een tussenoplossing gezien. Liever maakt men de keuze tussen wel of geen regio's.

Het is duidelijk dat bij de regiospreiding tegengestelde belangen spelen. Het is aan het ministerie van OCW om hier een afweging in te maken.

Aanbevelingen m.b.t. de planning en spreiding van vakanties

Wanneer de regeling aangepast wordt, geef dan prioriteit aan een heroverweging op de volgende onderwerpen:

- 1) Enkele flexibele dagen voor ouders: hier is de meeste overeenstemming over.*
- 2) De meivakantie (wel of niet twee weken centraal vaststellen): dit levert de grootste knelpunten op.*

7.2.2 Het gebruik van ontheffingsmogelijkheden

Er wordt weinig gebruik gemaakt van de ontheffingsmogelijkheden

De Regeling vaststelling schoolvakanties biedt scholen in bepaalde situaties de mogelijkheid om af te wijken van de vastgestelde regio-indeling. We hebben indicatie¹⁰⁵ dat er weinig gebruik wordt gemaakt van de ontheffingsmogelijkheden, maar dat er wel scholen zijn die deze regeling benutten. Het kan zo zijn dat scholen wel gebruik maken van de ontheffingsmogelijkheid, maar dit niet altijd (meer) weten. Er zijn ook scholen in grensregio's die bewust geen gebruik maken van de ontheffingsmogelijkheid: deze kan namelijk niet altijd alle problemen oplossen: er zullen ook als de school met een andere regio meegaat gezinnen blijven die te maken hebben met twee scholen met verschillende vakantieregelingen.

¹⁰⁴ Bal, J., De Jonge, J., Van der Poel, R. (2008). *Spreiding, hoezo spreiding? Evaluatie van de regeling vakantiespreiding*. Zoetermeer: Panteia.;

Berkhout, A., Kruis, G. E., Slotboom, S. T. (2015). *Evaluatie Regeling Vaststelling Schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

¹⁰⁵ De respons was 6%, onvoldoende om representatieve uitspraken te kunnen doen.

Een ontheffing van de Waddeneilanden blijft wenselijk, aanpassingen aan de huidige regeling zijn gewenst

Voor de Waddeneilanden is er een ontheffingsmogelijkheid waarbij de zomervakantie een week korter is en scholen de herfstvakantie met één week mogen verlengen. Een deel van de scholen op de Waddeneilanden maakt gebruik van deze regeling. Niet volgens alle scholen biedt de regeling voldoende flexibiliteit, die het werken in de toeristische sector van de eilanders vraagt. Zo bestaat er op Terschelling een wens om ouders tien flexibel in te zetten dagen/dagdelen per jaar aan te bieden. We hebben geen compleet beeld van alle scholen op de Waddeneilanden.¹⁰⁶

Aanbevelingen m.b.t. de ontheffingen

Behoud de ontheffingsmogelijkheid voor scholen in grensregio's. Er zijn scholen die er gebruik van maken.

Behoud de ontheffingsregeling voor de Waddeneilanden en ga met de scholen op de Waddeneilanden in gesprek over of de regeling nog voldoet of dat er wijzigingen nodig zijn.

7.2.3 De samenhang met de planning van het eindexamen en de doorstroomtoets

De informatie over de eindexamens en de doorstroomtoets is voldoende duidelijk en op tijd

Men is tevreden over de informatievoorziening over de planning van de eindexamens en doorstroomtoets: de informatie is goed vindbaar en op tijd beschikbaar.

Knelpunten in de afstemming tussen vakantie en de eindexamens/doorstroomtoets zitten bij carnaval en de meivakantie

Voor de eindexamens ligt het knelpunt rondom de meivakantie: de periode na de meivakantie is net genoeg om het hele eindexamenproces te doorlopen. Maar dan moet de meivakantie niet langer duren, wat soms wel de wens vanuit het basisonderwijs is. Als de examens direct na de meivakantie beginnen, is dat nadelig voor de leerlingen: zij hebben na de meivakantie nog enkele dagen nodig voor studie en voor examentraining. Voor de doorstroomtoets geldt dat respondenten (uit het hele land) vinden dat deze niet samen dient te vallen met carnaval.

Aanbeveling m.b.t. de planning van het eindexamen en de doorstroomtoets

Houd bij de planning van de doorstroomtoets rekening met carnaval.

Houd er rekening mee dat de examens niet direct na de meivakantie kunnen starten.

¹⁰⁶ In de literatuur, enquête én interviews waren alleen Terschelling en Ameland vertegenwoordigd.

7.2.4 De naamgeving van meivakantie

We hebben respondenten voorgelegd dat er soms gesproken wordt over een andere naam voor de meivakantie, omdat deze niet volledig in mei valt. Respondenten vinden dit niet verwarrend en vooral ook: onvoldoende belangrijk. Er is een duidelijke wens om prioriteiten te stellen en het onderwijs niet te belasten door tijd en energie te besteden aan dergelijke ondergeschikte onderwerpen.

Aanbeveling m.b.t. de naamgeving van de meivakantie

Behoud de huidige naam van de meivakantie.

Colofon

Titel	Vaste kaders, vrije dagen. De Regeling vaststelling schoolvakanties: evaluatie en verkenning van mogelijke alternatieven.
Auteur	Inge Razenberg (Sardes, st. CAOP), Yasamin Modhej (Sardes, st. CAOP), Julia Marthaler (St. CAOP). Met medewerking van: Lieke van Bernebeek, Djoerd de Graaf (SEO Economisch onderzoek)
Versie	Conceptrapportage
Datum	30-09-2025
[Projecttitel]	

Sardes

Postbus 2357
3500 GJ Utrecht

Lange Viestraat 371
3511 BK Utrecht

(030) 232 62 00
secretariaat@sardes.nl
www.sardes.nl

Sardes is onderdeel van Stichting CAOP